

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

Bruxelles, 3. svibnja 2023.
(OR. en)

2021/0366 (COD)

PE-CONS 82/22

ENV 1343
CLIMA 696
FORETS 144
AGRI 737
RELEX 1766
CODEC 2109

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: UREDBA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o stavljanju na raspolaganje na tržištu Unije i izvozu iz Unije određene robe i određenih proizvoda povezanih s deforestacijom i degradacijom šuma te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 995/2010

UREDBA (EU) .../...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od ...

**o stavljanju na raspolaganje na tržištu Unije i izvozu iz Unije
određene robe i određenih proizvoda povezanih s deforestacijom i degradacijom šuma
te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 995/2010**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 192. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

nakon savjetovanja s Odborom regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom²,

¹ SL C 275, 18.7.2022., str. 88.

² Stajalište Europskog parlamenta od 19. travnja 2023. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od

budući da:

- (1) Šume pružaju širok spektar okolišnih, gospodarskih i društvenih koristi, uključujući drvene i nedrvne proizvode šuma i okolišne usluge nužne za čovječanstvo, s obzirom na to da se u njima nalazi najveći dio kopnene bioraznolikosti Zemlje. Šume održavaju funkcije ekosustava, pomažu u zaštiti klimatskog sustava, osiguravaju čisti zrak i imaju ključnu ulogu u pročišćavanju voda i tla te u zadržavanju i obnovi vode. Velika šumska područja izvor su vlage i pomažu u sprječavanju dezertifikacije kontinentalnih regija. Osim toga, šume osiguravaju egzistenciju i prihode za približno trećinu svjetskog stanovništva, a uništavanje šuma ima ozbiljne posljedice na sredstva za život najranjivijih osoba, uključujući autohtone narode i lokalne zajednice koje snažno ovise o šumskim ekosustavima. Nadalje, deforestacijom i degradacijom šuma smanjuju se ključni ponori ugljika. Deforestacijom i degradacijom šuma povećava se i vjerojatnost kontakata između divljih životinja, životinja iz uzgoja i ljudi, čime se povećava rizik od širenja novih bolesti i rizici od novih epidemija i pandemija.

- (2) Deforestacija i degradacija šuma odvijaju se zabrinjavajućom brzinom. Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO) procjenjuje da je u razdoblju 1990. – 2020. diljem svijeta izgubljeno 420 milijuna hektara šuma, što je otprilike 10 % preostalih svjetskih šuma i područje veće od Europske unije. Deforestacija i degradacija šuma su važni pokretači globalnog zagrijavanja i gubitka bioraznolikosti, što su dva najvažnija okolišna izazova našeg doba. Unatoč tome, svijet svake godine i dalje gubi 10 milijuna hektara šuma. Klimatske promjene snažno utječu i na šume te će biti potrebno riješiti mnoge izazove kako bi se osigurale prilagodljivost i otpornost šuma u nadolazećim desetljećima.
- (3) Deforestacija i degradacija šuma doprinose globalnoj klimatskoj krizi na više načina. Prije svega povećavaju emisije stakleničkih plinova zbog povezanih šumskih požara, trajno uklanjaju kapacitete ponora ugljika, slabe otpornost pogođenog područja na klimatske promjene i znatno smanjuju njegovu bioraznolikost te otpornost na bolesti i štetne organizme. Sâma deforestacija uzrokuje 11 % emisija stakleničkih plinova kako je navedeno u posebnom izvješću o klimatskim promjenama i tlu iz 2019. Međuvladinog panela za klimatske promjene (IPCC).

- (4) Klimatska kriza uzrokuje gubitak bioraznolikosti na svjetskoj razini, a gubitak bioraznolikosti pogoršava klimatske promjene te su obje pojave stoga neraskidivo povezane, što su potvrdila i nedavne studije. Bioraznolikost i zdravi ekosustavi od ključne su važnosti za razvoj otporan na klimatske promjene. Kukci, ptice i sisavci oprašivači su i raspršivači sjemena te mogu, izravno ili neizravno, pomoći u učinkovitijem skladištenju ugljika. Šume ujedno osiguravaju stalno obnavljanje vodnih resursa te sprječavaju suše i njihove štetne učinke na lokalne zajednice, uključujući autohtone narode. Drastično smanjenje deforestacije i degradacije šuma te sustavna obnova šuma i drugih ekosustava najveća je prirodna prilika za ublažavanje klimatskih promjena.
- (5) Bioraznolikost je ključna za otpornost ekosustava i njihovih usluga i na lokalnoj i na globalnoj razini. Više od polovice svjetskog bruto domaćeg proizvoda ovisi o prirodi i uslugama ona koje pruža. Tri važna gospodarska sektora – građevinarstvo, poljoprivreda te hrana i piće – snažno ovise o prirodi. Gubitak bioraznolikosti ugrožava održive vodne cikluse i prehrambene sustave te narušava sigurnost opskrbe hranom i prehranu. Više od 75 % prehrambenih kultura na svijetu oprašuju životinje. Nadalje, nekoliko industrijskih sektora oslanja se na genetsku raznolikost i usluge ekosustava kao ključne sirovine za proizvodnju, posebno kad je riječ o lijekovima, uključujući antimikrobna sredstva.

- (6) Klimatske promjene, gubitak bioraznolikosti i deforestacija problemi su od najveće globalne važnosti koji utječu na opstanak čovječanstva i trajne uvjete života na Zemlji. Zbog ubrzanja klimatskih promjena, gubitka bioraznolikosti i degradacije okoliša te konkretnih primjera njihovih razornih učinaka na prirodu, uvjete života ljudi te lokalna gospodarstva, zelena tranzicija prepoznata je kao ključni cilj našeg vremena i kao pitanje rodne ravnopravnosti i međugeneracijske pravičnosti.
- (7) Borci za ljudska prava u području okoliša, koji nastoje zaštititi i promicati ljudska prava povezana s okolišem, uključujući pristup čistoj vodi, zraku i tlu, često su cilj progona i smrtonosnih napada. Ti napadi nerazmjerno ugrožavaju autohtone narode. Prema izvješćima iz 2020. više od dvije trećine žrtava tih napada borilo se za obranu svjetskih šuma od deforestacije i industrijskog razvoja.
- (8) Potrošnja u Uniji važan je pokretač deforestacije i degradacije šuma na globalnoj razini. U procjeni učinka ove Uredbe procijenjeno je da bi bez odgovarajuće regulatorne intervencije deforestacija povezana s potrošnjom i proizvodnjom samo šest vrsta robe (goveda, kakao, kava, palma uljarica, soja i drvo) u Uniji do 2030. porasla do približno 248 000 hektara šuma godišnje.

- (9) Kad je riječ o stanju šuma u Uniji, u izvješću o stanju europskih šuma za 2020. navodi se da se u razdoblju 1990. – 2020. površina šuma u Europi povećala za 9 %, dok se ugljik koji se skladišti u biomasi povećao za 50 %, a opskrba drvom za 40 %. Primarne šume i šume koje se prirodno obnavljaju nalaze se u opasnosti, među ostalim, zbog intenzivnog gospodarenja, a njihova jedinstvena bioraznolikost i strukturna obilježja ugroženi su. Nadalje, Europska agencija za okoliš navela je da se trenutačno za manje od 5 % europskih šumskih područja smatra da se nalaze u nenarušenom ili prirodnom stanju, dok se 10 % europskih šumskih područja svrstava u šume kojima se intenzivno gospodari. Šumski ekosustavi suočavaju se s višestrukim pritiscima uzrokovanim klimatskim promjenama, od ekstremnih vremenskih obrazaca do štetnih organizama, i s ljudskim djelovanjem, koji negativno utječu na ekosustave i staništa. Posebice, jednodobne šume kojima se intenzivno gospodari putem potpunog krčenja i uklanjanja mrtvog drva mogu snažno utjecati na cijela staništa.

- (10) Komisija je 2019. donijela nekoliko inicijativa za odgovor na globalne krize povezane s okolišem, uključujući posebne mjere u vezi s deforestacijom. U Komunikaciji naslovljenoj „Pojačanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma” („Komunikacija o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma”) Komisija je kao prioritet utvrdila smanjenje učinka potrošačkog otiska Unije na zemljište i poticanje potrošnje proizvoda iz lanaca opskrbe u Uniji koji nisu povezani s deforestacijom. U Komunikaciji od 11. prosinca 2019. naslovljenoj „Europski zeleni plan” Komisija je uspostavila novu strategiju rasta čiji je cilj Uniju preobraziti u pravedno i prosperitetno društvo sa suvremenim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom koje se oslanja na održivu slobodnu trgovinu utemeljenu na pravilima u kojem 2050. neće biti neto emisija stakleničkih plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa, a nijedna osoba ni mjesto nije zaboravljeno. Europskim zelenim planom nastoji se zaštititi, očuvati i povećati prirodni kapital Unije te zaštititi zdravlje i dobrobit građana i budućih generacija od rizika i učinaka povezanih s okolišem. Osim toga, cilj je europskog zelenog plana građanima i budućim generacijama osigurati, među ostalim, svjež zrak, čistu vodu, zdravo tlo i bioraznolikost. U tu se svrhu u Komunikaciji Komisije od 20. svibnja 2020. naslovljenoj „Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote” („Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.”), Komunikaciji Komisije od 20. svibnja 2020. o strategiji „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav („strategija, od polja do stola”), Komunikaciji Komisije od 16. srpnja 2021. o novoj strategiji EU-a za šume do 2030., Komunikaciji Komisije od 12. svibnja 2021. naslovljenoj „Put prema zdravom planetu za sve, Akcijski plan EU-a: Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla” i drugim relevantnim strategijama, kao što je Komunikacija Komisije od 30. lipnja 2021. o dugoročnoj viziji za ruralna područja EU-a – Prema jačim, povezanim, otpornim i prosperitetnim ruralnim područjima do 2040., razvijenima u okviru europskog zelenog plana dodatno naglašava važnost djelovanja u pogledu zaštite i otpornosti šuma. Strategijom EU-a za bioraznolikost 2030. osobito se nastoji zaštititi prirodu i preokrenuti trend degradacije ekosustava. Naposljetku, Komunikacija Komisije od 11. listopada 2018. o održivom biogospodarstvu za Europu: jačanje veze između gospodarstva, društva i okoliša poboljšava se zaštita okoliša i ekosustava te se istodobno nastoji riješiti problem sve veće potražnje za hranom, hranom za životinje, energijom, materijalima i proizvodima traženjem novih načina proizvodnje i potrošnje.

- (11) Države članice u više su navrata izrazile zabrinutost zbog kontinuirane deforestacije i degradacije šuma. Istaknule su da je, s obzirom na to da aktualne politike i djelovanje na globalnoj razini u pogledu očuvanja i obnove šuma te održivog gospodarenja šumama nisu dostatni za zaustavljanje deforestacije, degradacije šuma i gubitka bioraznolikosti, potrebno pojačano djelovanje Unije kako bi se djelotvornije doprinijelo postizanju ciljeva održivog razvoja u okviru Programa održivog razvoja do 2030. koji su 2015. usvojile sve države članice Ujedinjenih naroda (UN). Vijeće je posebno podržalo najavu Komisije iz njezine Komunikacije o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma da će procijeniti dodatne regulatorne i neregulatorne mjere i predstaviti prijedloge za obje vrste mjera. Unija i države članice također su poduprle Desetljeće djelovanja UN-a za ciljeve održivog razvoja, Desetljeće UN-a za obnovu ekosustava i Desetljeće UN-a za obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

- (12) Europski parlament naglasio je da su uništavanje, degradacija i prenamjena svjetskih šuma i prirodnih ekosustava koji su u tijeku, kao i kršenja ljudskih prava, u velikoj mjeri povezani sa širenjem poljoprivredne proizvodnje, osobito prenamjenom šuma u poljoprivredna zemljišta namijenjena proizvodnji niza vrsta robe i proizvoda za kojima postoji velika potražnja. Europski parlament 22. listopada 2020. donio je rezoluciju u skladu s člankom 225. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) kojom se od Komisije traži da na temelju članka 192. stavka 1. UFEU-a podnese prijedlog „pravnog okvira EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalne deforestacije koju je uzrokovao EU” koji se temelji na obveznom postupanju s dužnom pažnjom.

- (13) Borba protiv deforestacije i degradacije šuma važan je dio paketa mjera potrebnih za smanjenje emisija stakleničkih plinova i ispunjavanje obveza Unije u okviru europskog zelenog plana i poštovanje Pariškog sporazuma donesenog u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime¹ („Pariški sporazum”), Osmog programa djelovanja za okoliš donesenog Odlukom (EU) 2022/591 Europskog parlamenta i Vijeća² te pravno obvezujuće obveze na temelju Uredbe (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća³ da se najkasnije do 2050. postigne klimatska neutralnost i da se do 2030. smanje emisije stakleničkih plinova za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990.
- (14) Borba protiv deforestacije i degradacije šuma ujedno je važan dio paketa mjera potrebnih za borbu protiv gubitka bioraznolikosti i za ispunjavanje obveza Unije u okviru Konvencije UN-a o biološkoj raznolikosti (CBD)⁴, europskog zelenog plana, Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. i povezanih ciljeva Unije za obnovu prirode.

¹ OJ L 282, 19.10.2016, p. 4.

² Odluka (EU) 2022/591 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. travnja 2022. o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2030. (SL L 114, 12.4.2022., str. 22.).

³ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

⁴ Odluka Vijeća 93/626/EEZ od 25. listopada 1993. o sklapanju Konvencije o biološkoj raznolikosti (SL L 309, 13.12.1993., str. 1.).

- (15) Primarne šume jedinstvene su i nezamjenjive. Plantažne i zasađene šume imaju drugačiji sastav bioraznolikosti i pružaju drugačije usluge ekosustava u usporedbi s primarnim šumama i šumama koje se prirodno obnavljaju.
- (16) Širenje poljoprivrede uzrok je gotovo 90 % globalne deforestacije, od čega je više od polovice gubitka šuma posljedica prenamjene šuma u zemljišta pod usjevima, dok se gotovo 40 % gubitka šuma može pripisati stočnoj ispaši.
- (17) Proizvodnja hrane za životinje može doprinijeti deforestaciji i degradaciji šuma. Promicanjem alternativnih i održivih poljoprivrednih praksi mogu se riješiti okolišni i klimatski izazovi te spriječiti deforestaciju i degradaciju šuma diljem svijeta. Poticaji za uravnoteženiju, zdraviju i hranjiviju prehranu te održiviji način života mogu smanjiti pritisak na zemljišta i resurse.

- (18) Unija je u razdoblju 1990. – 2008. uvezla i potrošila trećinu poljoprivrednih proizvoda kojima se globalno trgovalo, a koji su povezani s deforestacijom šuma. Tijekom tog razdoblja potrošnja u Uniji odgovorna je za 10 % deforestacije šuma diljem svijeta povezane s proizvodnjom robe ili pružanjem usluga. Iako se relativni udio potrošnje u Uniji smanjuje, potrošnja u Uniji nerazmjerno je velik pokretač deforestacije. Unija bi stoga trebala poduzeti mjere za smanjenje globalne deforestacije i degradacije šuma uzrokovanih njezinom potrošnjom određene robe i određenih proizvoda te time nastojati smanjiti svoj doprinos emisijama stakleničkih plinova i globalnom gubitku bioraznolikosti te promicati održive obrasce proizvodnje i potrošnje u Uniji i svijetu. Kako bi se politikom Unije postigao najveći učinak, njezin cilj trebao bi biti utjecaj na globalno tržište, a ne samo na lance opskrbe u Uniji. U tom su pogledu ključna partnerstva i učinkovita međunarodna suradnja, uključujući sporazume o slobodnoj trgovini, sa zemljama proizvođačima i zemljama potrošačima.

- (19) Unija je predana promicanju i provedbi ambicioznih politika u području okoliša i klime diljem svijeta, u skladu s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, a posebice njezinim člankom 37., kojim se propisuje da visoka razina zaštite okoliša i poboljšanje kvalitete okoliša moraju biti uključeni u politike Unije i osigurani u skladu s načelom održivog razvoja. Kao dio vanjske dimenzije europskog zelenog plana, djelovanjem u okviru ove Uredbe trebalo bi uzeti u obzir važnost postojećih globalnih sporazuma, obveza i okvira kojima se doprinosi smanjenju deforestacije i degradacije šuma, kao što su Strateški plan UN-a za šume za razdoblje 2017. – 2030. i njegovi globalni ciljevi za šume, Okvirna konvencija UN-a o klimatskim promjenama (UNFCCC) i Pariški sporazum, CBD i njegov globalni okvir za biološku raznolikost za razdoblje nakon 2020., Globalni strateški plan za bioraznolikost za razdoblje 2011. – 2020. i povezani ciljevi za bioraznolikost iz Aichija te Konvencija UN-a o suzbijanju dezertifikacije, kao i multilateralni okvir za potporu rješavanju temeljnih uzroka deforestacije i degradacije šuma, kao što su ciljevi održivog razvoja i Deklaracija UN-a o pravima autohtonih naroda.

- (20) Zaustavljanje deforestacije i obnova degradiranih šuma ključan su dio ciljeva održivog razvoja. Ovom bi se Uredbom posebno trebalo doprinijeti postizanju ciljeva u pogledu života na kopnu (cilj održivog razvoja br. 15), djelovanja u području klime (cilj održivog razvoja br. 13), odgovorne potrošnje i proizvodnje (cilj održivog razvoja br. 12), iskorjenjivanja gladi (cilj održivog razvoja br. 2) te dobrog zdravlja i dobrobiti (cilj održivog razvoja 3). Cilj br. 15.2 koji je relevantan za zaustavljanje deforestacije šuma do 2020. nije ispunjen, što naglašava hitnost ambicioznog i djelotvornog djelovanja.
- (21) Ovom bi se Uredbom trebalo odgovoriti i na Deklaraciju o šumama iz New Yorka, pravno neobvezujuću političku deklaraciju kojom se podupire globalni vremenski okvir za smanjenje gubitka prirodnih šuma na pola do 2020. te za okončanje tog gubitka do 2030. Deklaraciju su poduprli deseci vlada, mnoga najveća svjetska poduzeća te utjecajne organizacije civilnog društva i organizacije autohtonih naroda. Njome je također odaslan poziv privatnom sektoru da najkasnije do 2020. ispuni cilj da proizvodnja poljoprivredne robe, kao što su palmino ulje, soja, papir i proizvodi od govedine, ne uzrokuje deforestaciju, što nije ostvareno. Osim toga, ovom Uredbom trebalo bi se doprinijeti Strateškom planu UN-a za šume za razdoblje 2017. – 2030., čiji je prvi globalni cilj u pogledu šuma preokrenuti trend gubitka šumskog pokrova diljem svijeta održivim gospodarenjem šumama, što uključuje zaštitu, obnovu, pošumljavanje i ponovno pošumljavanje, te pojačati napore na sprječavanju degradacije šuma i doprinijeti globalnom nastojanju za suočavanje s klimatskim promjenama.

- (22) Ovom bi se Uredbom također trebalo odgovoriti na Deklaraciju o korištenju šuma i zemljišta koju su donijeli čelnici u Glasgowu, koja je objavljena na UN-ovoj konferenciji o klimatskim promjenama održanoj u studenome 2021. i u kojoj se prepoznaje da će „za ostvarenje naših ciljeva u pogledu korištenja zemljišta, klime, bioraznolikosti i ciljeva održivog razvoja, i na globalnoj i na nacionalnoj razini, biti potrebno daljnje transformativno djelovanje u međusobno povezanim područjima održive proizvodnje i potrošnje; razvoja infrastrukture; trgovine, financija i ulaganja; te potpore maloposjednicima, autohtonim narodima i lokalnim zajednicama”. Potpisnici su se obvezali da će zajednički raditi na zaustavljanju i preokretanju trenda gubitka šuma i degradacije zemljišta do 2030. te su istaknuli da će pojačati zajedničke napore za olakšavanje trgovinskih i razvojnih politika, na međunarodnoj i domaćoj razini, kojima se promiču održivi razvoj i održiva proizvodnja i potrošnja robe te koje djeluju na uzajamnu korist zemalja.
- (23) Kao članica Svjetske trgovinske organizacije (WTO), Unija je posvećena promicanju univerzalnog, otvorenog, transparentnog, predvidljivog, uključivog, nediskriminirajućeg i pravednog multilateralnog trgovinskog sustava koji se temelji na pravilima u okviru WTO-a, kao i otvorene, održive i odlučne trgovinske politike. Područje primjene ove Uredbe trebalo bi stoga obuhvaćati robu i proizvode koji se proizvode u Uniji kao i robu i proizvode koji se uvoze u Uniju.

- (24) Izazovi s kojima se svijet suočava u pogledu klimatskih promjena i gubitka bioraznolikosti mogu se riješiti samo globalnim djelovanjem. Unija bi trebala biti snažan globalni akter i primjer drugima te preuzeti vodeću ulogu u međunarodnoj suradnji kako bi se stvorio otvoren i pravedan multilateralni sustav u kojem održiva trgovina djeluje kao ključni pokretač zelene tranzicije i borbe protiv klimatskih promjena i preokretanja trenda gubitka bioraznolikosti.
- (25) Ova se Uredba isto tako nastavlja na Komunikaciju Komisije od 22. lipnja 2022. naslovljenu „Snaga trgovinskih partnerstava: zajedno za zeleni i pravedan gospodarski rast” i na Komunikaciju Komisije od 18. veljače 2021. naslovljenu „Revizija trgovinske politike - otvorena, održiva i odlučna trgovinska politika” u kojima se navodi da je s obzirom na nove unutarnje i vanjske izazove, a osobito na novi, održiviji model rasta kako je definiran u europskom zelenom planu i europskoj digitalnoj strategiji, sadržanoj u Komunikaciji Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenoj „Oblikovanje digitalne budućnosti Europe”, Uniji potrebna nova strategija trgovinske politike koja će joj pomoći da ostvari svoje ciljeve unutarnje i vanjske politike i promiče povećanje održivosti u skladu sa svojom obvezom da potpuno provede ciljeve održivog razvoja. Potrebno je da trgovinska politika dađe puni doprinos Unijinom oporavku od krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19, zelenoj i digitalnoj transformaciji gospodarstva te izgradnji otpornije Unije u svijetu.

- (26) U skladu sa svojom Komunikacijom od 22. lipnja 2022. naslovljenom „Snaga trgovinskih partnerstava: zajedno za zeleni i pravedan gospodarski rast” Komisija jača suradnju s trgovinskim partnerima kako bi se poticalo poštovanje međunarodnih radnih i okolišnih standarda. Komunikacijom se predviđaju čvrsta poglavlja o održivom razvoju, koja sadržavaju odredbe o deforestaciji i degradaciji šuma. Osiguravanjem izvršavanja postojećih trgovinskih sporazuma koji obuhvaćaju takva poglavlja i sklapanjem novih trgovinskih sporazuma koji obuhvaćaju takva poglavlja doprinijet će se ciljevima ove Uredbe.
- (27) Ovom bi se Uredbom trebale dopuniti druge mjere predložene u Komunikaciji o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma, a osobito partnerska suradnja sa zemljama proizvođačima kako bi im se pružila potpora u rješavanju temeljnih uzroka deforestacije, kao što su slabo upravljanje, nedjelotvorno izvršavanje zakonodavstva i korupcija, te jačanje međunarodne suradnje sa zemljama koje su veliki potrošači, među ostalim, poticanjem trgovine proizvodima koji nisu povezani s deforestacijom i donošenja sličnih mjera kako bi se izbjeglo da se proizvodi koji potječu iz lanaca opskrbe povezanih s deforestacijom i degradacijom šuma stavljaju na njihova tržišta.
- (28) Ovom bi se Uredbom trebalo uzeti u obzir načelo koherentnosti politika za razvoj te bi ona trebala služiti promicanju i olakšavanju suradnje sa zemljama u razvoju, posebno s najmanje razvijenim zemljama, među ostalim kroz pružanje tehničke i financijske pomoći, ako je to moguće i relevantno.

- (29) U koordinaciji s državama članicama Komisija bi trebala nastaviti surađivati u partnerskom odnosu sa zemljama proizvođačima i općenitije s međunarodnim organizacijama i tijelima kao i s relevantnim dionicima aktivnima na terenu putem dijaloga koji uključuju više dionika. Komisija bi trebala ojačati svoju potporu i poticaje u pogledu zaštite šuma i prijelaza na proizvodnju koja nije povezana s deforestacijom, uvažavanja i osnaživanja uloge i prava autohtonih naroda, lokalnih zajednica, maloposjednika i mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi), poboljšanja upravljanja zemljištem i posjeda zemljišta, jačanja izvršavanja zakonodavstva i promicanja održivog gospodarenja šumama, s naglaskom na šumarskim praksama bliskima prirodi, na temelju znanstveno utemeljenih pokazatelja i pragova, ekoturizma, poljoprivrede otporne na klimatske promjene, diversifikacije, agroekologije i agrošumarstva. Komisija bi pritom trebala u potpunosti uvažiti ulogu i prava autohtonih naroda i lokalnih zajednica u zaštiti šuma, uzimajući u obzir načelo slobodnog, prethodnog i informiranog pristanka. Na temelju iskustava stečenih u kontekstu postojećih inicijativa, Unija i države članice trebale bi na zahtjev zemalja proizvođača raditi na partnerskim odnosima sa zemljama proizvođačima i odgovoriti na globalne izazove istodobno zadovoljavajući lokalne potrebe i obraćajući pozornost na probleme s kojima se suočavaju maloposjednici u skladu s Komunikacijom o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma. Partnerski pristup trebao bi pomoći zemljama proizvođačima i dijelovima tih zemalja u zaštiti, obnovi i održivoj upotrebi šuma, čime bi se doprinijelo cilju ove Uredbe, odnosno smanjenju deforestacije i degradacije šuma, među ostalim upotrebom digitalnih tehnologija, geoprostornih informacija te izgradnjom kapaciteta.

- (30) Gospodarski subjekti i trgovci trebali bi biti obvezni poštovati obveze iz ove Uredbe, neovisno o tome ostvaruje li se stavljanje na raspolaganje na tržištu na tradicionalne načine ili putem interneta. Ovom bi se Uredbom stoga trebalo osigurati da u svakom lancu opskrbe postoji gospodarski subjekt u smislu ove Uredbe koji ima poslovni nastan u Uniji i koji se može smatrati odgovornim u slučaju neispunjavanje obveza iz ove Uredbe. Komisija i države članice trebale bi pratiti provedbu ove Uredbe i utvrditi zahtijevaju li digitalni i tehnološki razvoj dodatne specifikacije ili inicijative, kako je primjereno, u budućnosti.

- (31) Još jedna važna mjera najavljena u Komunikaciji o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma jest uspostava Opservatorija EU-a za deforestaciju, degradaciju šuma, promjene u svjetskom šumskom pokrovu i njihove pokretače („Opservatorij EU-a”) koji je Komisija pokrenula radi boljeg praćenja promjena u svjetskom šumskom pokrovu i povezanih pokretača. Na temelju postojećih alata za praćenje, uključujući proizvode programa Copernicus i druge javno ili privatno dostupne izvore, Opservatorij EU-a trebao bi javnim subjektima, potrošačima i poduzećima olakšati pristup informacijama o lancima opskrbe, pružajući lako razumljive podatke i informacije s pomoću kojih se deforestacija, degradacija šuma i promjene u svjetskom šumskom pokrovu povezuju s potražnjom za robom i proizvodima u Uniji, odnosno trgovinom robom i proizvodima u Uniji. Opservatorij EU-a trebao bi dakle podupirati provedbu ove Uredbe pružanjem znanstvenih dokaza u pogledu globalne deforestacije i degradacije šuma te povezane trgovine. Opservatorij EU-a trebao bi osigurati karte pokrova zemljišta, među ostalima s vremenskim nizovima od krajnjeg datuma utvrđenog u ovoj Uredbi i niz razreda koji omogućuju ispitivanje sastava krajolika. Opservatorij EU-a trebao bi sudjelovati u razvoju sustava ranog upozoravanja kojim se spajaju kapaciteti za istraživanja i kapaciteti za praćenje. S obzirom na ovu Uredbu, kad je to tehnički izvedivo, cilj sustava ranog upozoravanja trebao bi biti da bude dio platforme kojom se može pružati pomoć nadležnim tijelima, gospodarskim subjektima, trgovcima i drugim relevantnim dionicima te kojom se može osigurati kontinuirano praćenje i rano obavješćivanje o mogućim aktivnostima deforestacije ili degradacije šuma. Ta platforma trebala bi biti operativna što je prije moguće. Opservatorij EU-a trebao bi surađivati s nadležnim tijelima, relevantnim međunarodnim organizacijama i tijelima, istraživačkim institutima, nevladinim organizacijama, gospodarskim subjektima, trgovcima, trećim zemljama i drugim relevantnim dionicima.

- (32) Postojeći pravni okvir Unije usmjeren je na suzbijanje nezakonite sječe i povezane trgovine te se ne bavi izravno s deforestacijom šuma. Sastoji se od Uredbe (EU) br. 995/2010 Europskog parlamenta i Vijeća¹ i Uredbe Vijeća (EZ) br. 2173/2005². U okviru provjere primjerenosti provedena je evaluacija obje uredbe kojom je utvrđeno da, iako je zakonodavstvo pozitivno utjecalo na upravljanje šumama, nisu postignuti ciljevi tih dviju uredbi – suzbijanje nezakonite sječe i povezane trgovine i smanjenje potrošnje, u Uniji, nezakonito posječenog drva – te je zaključeno da usmjerenost isključivo na zakonitost drvene sirovine nije dovoljna za postizanje postavljenih ciljeva.
- (33) Dostupna izvješća potvrđuju da je znatan dio deforestacije koja je u tijeku zakonit u skladu sa zakonodavstvom zemlje proizvodnje. U izvješću inicijative za trgovinu i financiranje u području šumarstva objavljenom u svibnju 2021. procjenjuje se da je od 2013. do 2019. oko 30 % deforestacije za potrebe komercijalne poljoprivrede u tropskim zemljama bilo zakonito. Dostupni podaci uglavnom su usmjereni na zemlje sa slabim upravljanjem (globalni udio nezakonite deforestacije mogao bi biti manji), ali već i iz njih proizlaze jasni podaci koji upućuju na to da se djelotvornost mjera politike narušava izostavljanjem deforestacije koja je zakonita u zemlji proizvodnje.

¹ Uredba (EU) br. 995/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o utvrđivanju obveza gospodarskih subjekata koji stavljaju u promet drvo i proizvode od drva (SL L 295, 12.11.2010., str. 23.).

² Uredba Vijeća (EZ) br. 2173/2005 od 20. prosinca 2005. o uspostavljanju FLEGT sustava za izdavanje dozvola za uvoz drvene sirovine u Europsku zajednicu (SL L 347, 30.12.2005., str. 1.).

- (34) U procjeni učinka mogućih mjera politike za rješavanje problema deforestacije i degradacije šuma koje je uzrokovala Unija, u zaključcima Vijeća od 16. prosinca 2019. i rezoluciji Europskog parlamenta od 22. listopada 2020. jasno je utvrđena potreba za određivanjem deforestacije i degradacije šuma kao niti vodilja za buduće mjere Unije. Isključivo usmjeravanje na zakonitost moglo bi dovesti do sniženja okolišnih standarda kako bi se osigurao pristup tržištu. Stoga bi se novi pravni okvir Unije trebao baviti i zakonitošću i pitanjem je li proizvodnja relevantne robe i relevantnih proizvoda povezana s deforestacijom.
- (35) Definicija pojma „koji nije povezan s deforestacijom” trebala bi biti dovoljno široka kako bi obuhvatila deforestaciju i degradaciju šuma, trebala bi pružiti pravnu jasnoću te biti mjerljiva na temelju kvantitativnih, objektivnih i međunarodno priznatih podataka.
- (36) Za potrebe ove Uredbe pojam „upotreba u poljoprivredne svrhe” trebalo bi definirati kao upotrebu zemljišta u svrhu poljoprivredne djelatnosti. Komisija bi tom pogledu trebala izraditi smjernice kako bi se pojasnilo tumačenje te definicije, posebice u vezi s prenamjenom šuma u zemljište koje nije namijenjeno za poljoprivredne svrhe.
- (37) U skladu s definicijama FAO-a, poljoprivredno-šumarske sustave, među ostalim kad se usjevi uzgajaju pod pokrovom drveća, te poljoprivredno-šumarske, šumarsko-ispasne i poljoprivredno-šumarsko-ispasne sustave, ne bi trebalo smatrati šumama, već bi ih trebalo smatrati upotrebom u poljoprivredne svrhe.

- (38) Ovom Uredbom trebalo bi obuhvatiti onu robu čija je potrošnja u Uniji najrelevantnija kad je riječ o poticanju globalne deforestacije i degradacije šuma i za koju bi intervencija politike Unije mogla donijeti najveće koristi po jediničnoj vrijednosti trgovine. Opsežan pregled relevantne znanstvene literature, odnosno primarnih izvora u kojima se procjenjuje utjecaj potrošnje u Uniji na globalnu deforestaciju i povezivanje tog ekološkog otiska s određenom robom, proveden je kao dio studije koja prati procjenu učinka ove Uredbe te je unakrsno provjeren u okviru opsežnog savjetovanja s dionicima. Taj je proces rezultirao prvim popisom od osam vrsta robe. Drvo je izravno uključeno u područje primjene jer je već bilo obuhvaćeno Uredbom (EU) br. 995/2010. Prema nedavnom znanstvenom radu¹ koji je upotrijebljen za analizu učinkovitosti, od ukupno osam vrsta robe analiziranih u tom znanstvenom radu njih sedam je odgovorno za najveći udio deforestacije koji uzrokuje Unija: palma uljarica (34,0 %), soja (32,8 %), drvo (8,6 %), kakao (7,5 %), kava (7,0 %), goveda (5,0%) i guma (3,4 %).

¹ Pendrill F., Persson U. M., Kastner, T. (2020.). Deforestation risk embodied in production and consumption of agricultural and forestry commodities 2005-2017 (Version 1.0). Zenodo.

- (39) Kako bi se osiguralo da ova Uredba postigne svoje ciljeve, važno je osigurati da hrana za životinje koja se upotrebljava za stoku koja je obuhvaćena područjem primjene ove Uredbe ne dovodi do deforestacije. Stoga bi gospodarski subjekti koji na tržište stavljaju ili izvoze relevantne proizvode koji sadržavaju goveda ili su proizvedeni uz upotrebu goveda, koja su hranjena relevantnim proizvodima koji sadržavaju drugu relevantnu robu ili druge relevantne proizvode ili su proizvedeni uz upotrebu druge relevantne robe ili drugih relevantnih proizvoda, trebali u okviru svojeg sustava dužne pažnje osigurati da hrana za životinje nije povezana s deforestacijom. U tom slučaju zahtjevi u pogledu geolokacije iz ove Uredbe trebali bi biti ograničeni na upućivanje na zemljopisnu lokaciju svakog od objekata u kojem su uzgojena goveda, a za samu hranu za životinje ne bi se trebale zahtijevati informacije o geolokaciji. Ako nadležno tijelo dobije relevantne informacije ili sazna za relevantne informacije, među ostalim informacije na temelju potkrijepljenih sumnji trećih strana, da postoji rizik da hrana za životinje nije usklađena s ovom Uredbom, nadležno tijelo trebalo bi odmah zatražiti detaljne informacije o takvoj hrani za životinje. Ako je hrana za životinje već bila predmet dužne pažnje u prethodnom stupnju lanca opskrbe, gospodarski subjekti trebali bi kao dokaz upotrebljavati relevantne račune, referentne brojeve relevantnih izjava o postupanju s dužnom pažnjom ili svu ostalu relevantnu dokumentaciju u kojoj se navodi da hrana za životinje nije povezana s deforestacijom te bi se od njih moglo zahtijevati da te dokaze stave na raspolaganje nadležnim tijelima na njihov zahtjev. Dokazi bi trebali obuhvaćati životni vijek životinja u trajanju od najdulje pet godina.

- (40) Imajući u vidu činjenicu da bi trebalo poticati upotrebu reciklirane relevantne robe i recikliranih relevantnih proizvoda i da bi uključivanje takve robe i takvih proizvoda u područje primjene ove Uredbe predstavljalo nerazmjerno opterećenje za gospodarske subjekte, upotrijebljenu robu i upotrijebljene proizvode čiji je životni ciklus završen i koji bi se inače zbrinuli kao otpad kako je definiran u članku 3. točki 1. Direktive 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹ trebalo bi isključiti iz područja primjene ove Uredbe. Međutim, to se ne bi trebalo primjenjivati na određene nusproizvode procesa proizvodnje.
- (41) Ovom bi Uredbom trebalo utvrditi obveze koje se odnose na relevantnu robu i relevantne proizvode kako bi se djelotvorno suzbile deforestacija i degradacija šuma te promicali lanci opskrbe koji nisu povezani deforestacijom, uzimajući istodobno u obzir zaštitu ljudskih prava i prava autohtonih naroda i lokalnih zajednica i u Uniji i u trećim zemljama.
- (42) Pri procjeni rizika od neusklađenosti relevantne robe i relevantnih proizvoda namijenjenih stavljanju na tržište ili izvozu, trebalo bi uzeti u obzir kršenja ljudskih prava povezana s deforestacijom ili degradacijom šuma, uključujući prava autohtonih naroda, lokalnih zajednica i nositelja običajnih prava na posjed.

¹ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.).

- (43) Mnoge međunarodne organizacije i tijela, kao što su FAO, IPCC, Program UN-a za okoliš i Međunarodni savez za očuvanje prirode aktivni su u područja deforestacije i degradacije šuma, te su u tom području sklopljeni međunarodni sporazumi, kao što je Pariški sporazum i CBD, a definicije iz ove Uredbe temelje se na tom radu.
- (44) Od ključne je važnosti da se ovom Uredbom obuhvate i pitanje degradacije šuma. Definicija pojma „degradacija šuma” trebala bi se temeljiti na međunarodno dogovorenim konceptima te bi njome trebalo osigurati da gospodarski subjekti i nadležna tijela mogu lako ispuniti s time povezane obveze. Te bi obveze trebale biti operativno mjerljive i provjerljive te jasne i nedvosmislene kako bi se pružila pravna sigurnost. U tom bi kontekstu ova Uredba trebala biti usmjerena na ključne elemente degradacije šuma koji su mjerljivi i provjerljivi te su posebno relevantni za izbjegavanje utjecaja na okoliš, na temelju najnovijih znanstvenih podataka. U tu bi se svrhu definicija pojma „degradacija šuma” trebala temeljiti na međunarodno dogovorenim konceptima koje je definirao FAO. Definiciju pojma „degradacija šuma” trebalo bi preispitati, u skladu s ovom Uredbom, kako bi se procijenilo treba li je proširiti kako bi obuhvatila širi opseg pokretača degradacije šuma i šumskih ekosustava diljem svijeta radi daljnje potpore okolišnim ciljevima ove Uredbe, uzimajući u obzir napredak postignut u međunarodnim raspravama o tom pitanju, kao i raznolikost šumskih ekosustava i praksi diljem svijeta. Preispitivanje bi se trebalo provoditi na temelju dubinske analize, u bliskoj suradnji s državama članicama, i uz savjetovanje s relevantnim dionicima, međunarodnim organizacijama i tijelima te znanstvenom zajednicom.

- (45) Ovom bi se Uredbom trebala osigurati odgovarajuća ravnoteža između zaštite legitimnih očekivanja gospodarskih subjekata i trgovaca koji stavljaju relevantnu robu i relevantne proizvode na tržište ili ih izvoze, uz istodobno svođenje na najmanju moguću mjeru iznenadnih poremećaja u lancima opskrbe, i temeljnog prava na zaštitu okoliša kako je utvrđeno u članku 37. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. U tu bi svrhu trebalo utvrditi krajnji datum kao osnovu za evaluaciju je li na dotičnom zemljištu došlo do deforestacije ili degradacije šuma kako se roba i proizvodi obuhvaćeni područjem primjene ove Uredbe ne bi se mogli staviti na tržište ili izvesti ako su proizvedeni na zemljištu na kojem je nakon tog datuma došlo do deforestacije ili degradacije šuma.

- (46) Krajnji datum trebao bi biti usklađen s postojećim međunarodnim obvezama utvrđenima u ciljevima održivog razvoja i u Deklaraciji o šumama iz New Yorka, kojima se nastoje ostvariti ambicije zaustavljanja deforestacije, obnove degradiranih šuma i znatnog povećanja pošumljavanja i ponovnog pošumljavanja na globalnoj razini do 2020., te bi ga stoga trebalo odrediti kao 31. prosinca 2020. Taj datum u skladu je i s razdobljem za koje je Komisija najavila svoju namjeru borbe protiv deforestacije u Komunikaciji o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma, europskom zelenom planu, Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. te strategiji „od polja do stola”. U skladu s načelom opreznosti, krajnji datum naveden u prijedlogu Komisije za ovu Uredbu prethodi datumu stupanja na snagu ove Uredbe. Krajnji datum odabran je kako bi se spriječilo očekivano ubrzanje aktivnosti koje dovode do deforestacije i degradacije šuma između najave iz prijedloga Komisije i datuma stupanja na snagu ove Uredbe. Ovom bi se Uredbom trebao uzeti u obzir okolišni cilj koji se nastoji ostvariti i potvrditi predloženi krajnji datum kako bi se osiguralo da se proizvođačima i gospodarskim subjektima koji su uzrokovali deforestaciju i degradaciju šuma tijekom razdoblja pregovora o ovoj Uredbi ne dopusti stavljanje relevantne dotične robe i relevantnih dotičnih proizvoda na tržište ili njihov izvoz.

- (47) Ograničenja ostvarivanja temeljnih prava i zaštite legitimnih očekivanja gospodarskih subjekata i trgovaca koja proizlaze iz odabira krajnjeg roka trebala bi biti razmjerna i neophodna za ostvarivanje cilja od općeg interesa, odnosno zaštite okoliša. Kako bi se doprinijelo tom cilju, ova se Uredba ne bi trebala primjenjivati na relevantnu robu i relevantne proizvode proizvedene prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe. Odgođenom primjenom odredaba ove Uredbe kojima se uređuju obveze gospodarskih subjekata i trgovaca koji namjeravaju staviti relevantnu robu i relevantne proizvode na tržište ili ih izvoziti ujedno se tim gospodarskim subjektima i trgovcima osigurava razuman rok za prilagodbu novim zahtjevima iz ove Uredbe.
- (48) Kako bi se ojačao doprinos Unije zaustavljanju deforestacije i degradacije šuma te kako bi se osiguralo da se relevantni proizvodi iz lanaca opskrbe povezani s deforestacijom i degradacijom šuma ne stavljaju na tržište ni izvoze, relevantni proizvodi ne bi se trebali stavljati na tržište ni stavljati na raspolaganje na tržištu ni izvoziti osim ako nisu povezani s deforestacijom i proizvedeni su u skladu s relevantnim zakonodavstvom zemlje proizvodnje. Kako bi se to potvrdilo, uz njih bi uvijek trebalo priložiti izjavu o postupanju s dužnom pažnjom.

- (49) Gospodarski subjekti trebali bi na temelju sustavnog pristupa poduzeti odgovarajuće korake kako bi osigurali da su relevantni proizvodi koje namjeravaju staviti na tržište u skladu sa zahtjevima iz ove Uredbe koji se odnose na nepovezanost s deforestacijom i zakonitost. U tu svrhu gospodarski subjekti trebali bi uspostaviti i provoditi sustave dužne pažnje. Ti sustavi dužne pažnje trebali bi uključivati tri elementa, odnosno zahtjeve u pogledu informacija, mjere za procjenu rizika i mjere za smanjenje rizika, dopunjene obvezama izvješćivanja. Sustavi dužne pažnje trebali bi biti osmišljeni tako da omogućavaju pristup informacijama o izvorima i dobavljačima robe i proizvoda koji se stavljaju na tržište, uključujući informacije kojima se dokazuje da su ispunjeni zahtjevi koji se odnose na odsutnost deforestacije i degradacije šuma te zakonitost, među ostalim utvrđivanjem zemlje proizvodnje ili dijelova te zemlje i uključujući geolokacijske koordinate relevantnih zemljišnih čestica. Pri određivanju geolokacijskih koordinata koje se oslanjaju na određivanje vremena i položaja i/ili promatranje Zemlje mogli bi se iskoristiti svemirski podaci i svemirske usluge koji se pružaju u okviru svemirskog programa Unije (EGNOS/Galileo i Copernicus). Na temelju tih informacija gospodarski subjekti trebali bi provesti procjenu rizika. Ako se utvrdi rizik, gospodarski subjekti trebali bi raditi na smanjenju tog rizika kako bi postigli da rizik ne postoji ili da postoji tek zanemariv rizik. Gospodarskom subjektu trebalo bi dopustiti da stavi relevantne proizvode na tržište ili da ih izveze ako je zaključio, nakon što je postupao s dužnom pažnjom, da ne postoji rizik da relevantni proizvodi nisu usklađeni s ovom Uredbom ili da postoji tek zanemariv rizik da relevantni proizvodi nisu usklađeni s ovom Uredbom.

- (50) Pri nabavi proizvoda trebalo bi poduzeti razumne napore kako bi se osiguralo da se proizvođačima, posebno maloposjednicima, plati poštena cijena kako bi im se omogućili dostatni prihodi za život i djelotvorno borilo sa siromaštvom kao temeljnim uzrokom deforestacije.
- (51) Gospodarski subjekti trebali bi formalno preuzeti odgovornost za usklađenost relevantnih proizvoda koje namjeravaju staviti na tržište ili izvoziti stavljanjem na raspolaganje izjava o postupanju s dužnom pažnjom. Ovom Uredbom trebalo bi predvidjeti predložak za takve izjave. Očekuje se da će se takvim izjavama o postupanju s dužnom pažnjom nadležnim tijelima i sudovima olakšati izvršavanje ove Uredbe te povećati usklađenost gospodarskih subjekata.
- (52) Kako bi se prepoznala dobra praksa, programi certificiranja ili drugi programi koje su provjerile treće strane mogli bi se upotrebljavati u postupku procjene rizika. Međutim, oni ne bi trebali biti zamjena za odgovornost gospodarskog subjekta u pogledu dužne pažnje.

- (53) Trgovci bi trebali biti odgovorni za prikupljanje i čuvanje informacija kako bi se osigurala transparentnost lanca opskrbe relevantnim proizvodima koje stavljaju na raspolaganje na tržištu. Trgovci koji nisu MSP-ovi imaju znatan utjecaj na opskrbne lance i važnu ulogu u osiguravanju da opskrbni lanci nisu povezani s deforestacijom. Trgovci koji nisu MSP-ovi stoga bi trebali imati iste obveze kao gospodarski subjekti, preuzeti odgovornost za usklađenost relevantnih proizvoda s ovom Uredbom i pobrinuti se za to da su prije stavljanja relevantnih proizvoda na raspolaganje na tržištu postupali s dužnom pažnjom u skladu s ovom Uredbom i zaključili da ne postoji rizik da relevantni proizvodi nisu usklađeni s ovom Uredbom ili da postoji tek zanemariv rizik da relevantni proizvodi nisu usklađeni s ovom Uredbom.
- (54) Kako bi se potaknula transparentnost i olakšalo izvršavanje, gospodarski subjekti koji nisu obuhvaćeni kategorijama MSP-ova, što uključuje mikropoduzeća, ili fizičkih osoba trebali bi svake godine javno izvješćivati o svojem sustavu dužne pažnje, među ostalim o koracima koje su poduzeli kako bi ispunili svoje obveze.
- (55) Gospodarski subjekti trebali bi moći primati potkrijepljene sumnje zainteresiranih strana, među ostalim elektroničkim putem, te bi sve primljene potkrijepljene sumnje trebali temeljito ispitati.

- (56) Drugi pravni akti Unije u kojima se predviđaju zahtjevi u pogledu dužne pažnje u lancu vrijednosti kad je riječ o negativnim učincima na ljudska prava ili na okoliš trebali bi se primjenjivati u mjeri u kojoj u ovoj Uredbi ne postoje specifične odredbe s istim ciljem, istom prirodom i istim učinkom koje se mogu prilagoditi s obzirom na buduće izmjene pravnih akata Unije. Postojanje ove Uredbe ne bi trebalo isključiti primjenu drugih pravnih akata Unije u kojima se utvrđuju zahtjevi u pogledu dužne pažnje u lancu vrijednosti. Ako se u takvim drugim pravnim aktima Unije predviđaju specifičnije odredbe ili se u njima dodaju zahtjevi uz odredbe utvrđene u ovoj Uredbi, takve bi se odredbe trebale primjenjivati zajedno s ovom Uredbom. Nadalje, ako ova Uredba sadržava specifičnije odredbe, one se ne bi trebale tumačiti na način kojim se ugrožava djelotvorna primjena drugih pravnih akata Unije u pogledu dužne pažnje ili postizanje njihova općeg cilja. Komisija bi trebala moći objaviti jasne i lako razumljive smjernice za usklađenost gospodarskih subjekata i trgovaca, posebno MSP-ova, s ovom Uredbom.

- (57) Poštovanje prava autohtonih naroda u pogledu šuma i načela slobodnog, prethodnog i informiranog pristanka, među ostalim kako je navedeno u Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda, doprinosi zaštiti bioraznolikosti, ublažavanju klimatskih promjena i rješavanju povezanih pitanja javnog interesa. Autohtoni narodi posjeduju tradicionalno znanje o ekološkoj i medicinskoj vrijednosti te vrlo često mogu poslužiti kao model održive upotrebe šumskih resursa. To može doprinijeti očuvanju in situ, u skladu s CBD-om. Nadalje, studije upućuju na to da autohtoni narodi koji žive u šumama imaju dvojnoulogu u borbi protiv klimatskih promjena: prvo, obično se opiru zauzimanju i deforestaciji zemljišta na kojima žive već naraštajima; i drugo, neke autohtone zajednice smatraju da su odgovorne za zaštitu šuma kako bi se ublažile klimatske promjene.
- (58) Načela navedena u Deklaraciji UN-a o okolišu i razvoju iz Rija iz 1992. posebice načelo br. 10. o važnosti osviještenosti i sudjelovanja javnosti u okolišnim pitanjima te načelo br. 22. o ključnoj ulozi autohtonih naroda u upravljanju okolišem i njegovu razvoju, važna su u kontekstu osiguravanja održivog gospodarenja šumama.
- (59) Koncept dobrovoljnog, prethodnog i informiranog pristanka autohtonih naroda razvijao se u godinama nakon odobrenja Konvencije Međunarodne organizacije rada o autohtonim i plemenskim narodima iz 1989. (br. 169), i uzet je u obzir u Deklaraciji UN-a o zaštiti prava autohtonih naroda. Cilj je tog koncepta osigurati da se mogući učinci na autohtone narode uvažavaju u procesu odlučivanja o projektima koji na njih utječu.

- (60) Gospodarski subjekti obuhvaćeni područjem primjene drugih pravih akata Unije u kojima su utvrđeni zahtjevi u pogledu dužne pažnje u lancu vrijednosti kad je riječ o negativnim učincima na ljudska prava ili na okoliš trebali bi moći ispuniti obveze izvješćivanja na temelju ove Uredbe uključivanjem potrebnih informacija pri izvješćivanju na temelju drugih pravnih akata Unije.
- (61) Odgovornost za izvršavanje ove Uredbe trebale bi snositi države članice, a nadležna tijela država članica trebala bi osigurati potpunu usklađenost s ovom Uredbom. Ujednačeno izvršavanje ove Uredbe u pogledu relevantnih proizvoda koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta može se postići samo sustavnom razmjenom informacija i suradnjom među nadležnim tijelima, carinskim tijelima i Komisijom.

- (62) Djelotvorna i učinkovita provedba i izvršavanje ove Uredbe ključni su za postizanje njezinih ciljeva. U tu svrhu Komisija bi trebala uspostaviti informacijski sustav kojim se gospodarskim subjektima i nadležnim tijelima pruža potpora u iznošenju potrebnih informacija o relevantnim proizvodima stavljenima na tržište i pristupu tim informacijama te bi trebala upravljati tim informacijskim sustavom. Gospodarski subjekti trebali bi podnositi izjave o postupanju s dužnom pažnjom putem informacijskog sustava. Informacijski sustav trebao bi biti dostupan nadležnim tijelima i carinskim tijelima kako bi se olakšalo ispunjavanje njihovih obveza na temelju ove Uredbe te bi se njime trebao olakšati prijenos informacija među državama članicama, nadležnim tijelima i carinskim tijelima. Podaci koji nisu komercijalno osjetljivi trebali bi biti dostupni i široj javnosti, pod uvjetom da su podaci anonimizirani, uz iznimku informacija koje se odnose na popis pravomoćnih presuda protiv pravnih osoba zbog kršenja ove Uredbe i sankcijama koje su im izrečene, te bi trebali biti dostupni u otvorenom i strojno čitljivom formatu u skladu s Unijinom politikom otvorenih podataka kako je utvrđena u Direktivi (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

¹ Direktiva (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (SL L 172, 26.6.2019., str. 56.).

- (63) Kad je riječ o relevantnim proizvodima koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta, nadležna tijela trebala bi imati zadaću provjere usklađenosti relevantnih proizvoda s ovom Uredbom na temelju, među ostalim, izjava o postupanju s dužnom pažnjom koje su podnijeli gospodarski subjekti. Uloga carinskih tijela trebala bi biti da osiguraju da im je upućivanje na izjavu o postupanju s dužnom pažnjom stavljeno na raspolaganje, ako je to primjenjivo. Osim toga, od trenutka uspostave elektroničkog sučelja za razmjenu informacija između carinskih tijela i nadležnih tijela, carinska tijela trebala bi u informacijskom sustavu provjeriti status izjave o postupanju s dužnom pažnjom nakon što su nadležna tijela provela početnu analizu rizika. Carinska tijela trebala bi poduzeti primjerene mjere, primjerice suspendirati ili odbiti stavljanje relevantne robe ili relevantnog proizvoda na tržište ako se to od njih zatraži na temelju statusa izjave o postupanju s dužnom pažnjom u informacijskom sustavu. Zbog te posebne organizacije kontrola poglavlje VII. Uredbe (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća¹ postaje neprimjenjivo u mjeri u kojoj se to odnosi na primjenu i izvršavanje ove Uredbe.

¹ Uredba (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda i o izmjeni Direktive 2004/42/EZ i uredbi (EZ) br. 765/2008 i (EU) br. 305/2011 (SL L 169, 25.6.2019., str. 1.).

- (64) Države članice trebale bi osigurati da su uvijek dostupni primjereni financijski resursi radi zapošljavanja odgovarajućeg osoblja i nabave primjerene opreme za nadležna tijela. Znatni resursi potrebni su kako bi se provele učinkovite provjere te bi trebalo osigurati stabilne resurse na razini koja odgovara potrebama izvršavanja u svakom trenutku. Države članice trebale bi imati mogućnost dopunjavanja javnog financiranja ostvarivanjem povrata troškova od relevantnih gospodarskih subjekata nastalih prilikom provedbe provjera u vezi s relevantnom robom i relevantnim proizvodima za koje je utvrđeno da nisu usklađeni.
- (65) Ovom Uredbom ne dovode se u pitanje drugi pravni akti Unije o robi i proizvodima koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta, a osobito Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹ u pogledu ovlasti carinskih tijela i carinskih provjera. Uvoznike bi trebalo podsjetiti na to da je člancima 220., 254., 256., 257. i 258. te uredbe predviđeno da se proizvodi koji ulaze na tržište i zahtijevaju daljnju preradu stavljaju u odgovarajući carinski postupak kojim se dopušta takva prerada. Općenito, puštanje u slobodni promet ili izvoz ne bi se trebali smatrati dokazom usklađenosti s pravom Unije jer takvo puštanje u slobodni promet ili izvoz nužno ne uključuju sveobuhvatnu provjeru usklađenosti.

¹ Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL L 269, 10.10.2013., str. 1.).

- (66) Kako bi se optimizirao i pojednostavnio, među ostalim svođenjem administrativnog opterećenja na najmanju moguću mjeru, proces kontrole relevantnih proizvoda koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta, potrebno je uspostaviti interoperabilno elektroničko sučelje kojim se omogućuje automatski prijenos podataka između carinskih sustava i informacijskih sustava nadležnih tijela. Okruženje jedinstvenog sučelja Europske unije za carinu prirodni je kandidat za omogućivanje takvog prijenosa podataka. Sučelje bi trebalo biti visokoautomatizirano i jednostavno za upotrebu te bi trebalo olakšati postupke za carinska tijela i gospodarske subjekte. Nadalje, s obzirom na male razlike između podataka koji se trebaju stavljati na raspolaganje carinskim tijelima i podataka koje treba uključiti u izjavu o postupanju s dužnom pažnjom, primjereno je predložiti i pristup „poduzeće tijelima javne vlasti” (eng. business-to-government approach) prema kojem trgovci i gospodarski subjekti stavljaju na raspolaganje izjavu o postupanju s dužnom pažnjom za relevantni proizvod putem nacionalnog okruženja jedinstvenog sučelja za carinu, a ta se izjava automatski prenosi u informacijski sustav iz ove Uredbe kojim se koriste nadležna tijela. Carinska tijela i nadležna tijela trebala bi doprinijeti utvrđivanju podataka koji se trebaju slati i svih ostalih tehničkih zahtjeva.

- (67) Rizik od stavljanja proizvoda koji nisu usklađeni na tržište ili njihova izvoza razlikuje se ovisno o robi i proizvodu te zemlji podrijetla i proizvodnje ili njezinim dijelovima. Gospodarski subjekti koji nabavljaju robu i proizvode iz zemalja ili dijelova zemalja u kojima postoji niski rizik od uzgoja, sječe ili proizvodnje relevantne robe kojom se krši ova Uredba trebali bi podlijegati manjem broju obveza, čime bi se smanjili troškovi usklađivanja i administrativno opterećenje, osim ako gospodarski subjekt zna ili ima razlog za vjerovati da postoji rizik od neusklađenosti s ovom Uredbom. Ako nadležno tijelo sazna za rizik od izbjegavanja ove Uredbe, na primjer ako se relevantna roba ili relevantni proizvod proizvedeni u zemlji visokog rizika naknadno prerađuju u zemlji ili dijelovima zemlje niskog rizika iz koje odnosno iz kojih se stavljaju na tržište ili ulaze na tržište odnosno izlaze s tržišta, a iz izjave o postupanju s dužnom pažnjom ili carinske deklaracije proizlazi da su relevantna roba ili relevantni proizvod proizvedeni u zemlji niskog rizika, nadležno tijelo trebalo bi putem daljnjih provjera provjeriti postoji li neusklađenost te, ako je to potrebno, poduzeti odgovarajuće mjere, kao što su zapljena relevantne robe ili relevantnog proizvoda i suspenzija stavljanja na tržište ili izvoza relevantne robe ili relevantnog proizvoda, kao i provesti daljnje provjere. Nadležna tijela trebala bi biti obvezna primjenjivati pojačani nadzor nad relevantnom robom i relevantnim proizvodima iz zemalja ili dijelova zemalja visokog rizika.

- (68) Nadalje, Komisija bi trebala procijeniti rizik od deforestacije i degradacije šuma na razini pojedine zemlje ili njezinih dijelova na temelju niza kriterija kojima se obuhvaćaju kvantitativni, objektivni i međunarodno priznati podaci te pokazatelji da su zemlje aktivno uključene u borbu protiv deforestacije i degradacije šuma. Takvim bi se informacijama koje se temelje na ocjenjivanju prema referentnim vrijednostima gospodarskim subjektima u Uniji trebalo olakšati postupanje s dužnom pažnjom, a nadležnim tijelima praćenje i izvršavanje usklađenosti, uz istodobno pružanje poticaja zemljama proizvođačima da povećaju održivost svojih sustava poljoprivredne proizvodnje i smanje svoj učinak deforestacije. Time bi se trebalo pridonijeti povećanju transparentnosti i održivosti lanaca opskrbe. Sustav ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima trebao bi se temeljiti na trofaznom sustavu za razvrstavanje zemalja u: zemlje niskog rizika, zemlje srednjeg rizika ili zemlje visokog rizika. Kako bi se osigurala odgovarajuća transparentnost i jasnoća, Komisija bi osobito trebala objaviti podatke koji se upotrebljavaju za ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima, razloge za predloženu promjenu razvrstavanja i odgovor dotične zemlje. Kad je riječ o relevantnim proizvodima iz zemalja ili dijelova zemalja niskog rizika, gospodarskim subjektima trebalo bi dopustiti da primjenjuju pojednostavnjeno postupanje s dužnom pažnjom. Kad je riječ o relevantnim proizvodima iz zemalja visokog rizika, od nadležnih tijela trebalo zahtijevati da primjenjuju pojačani nadzor. Komisija bi trebala biti ovlaštena za donošenje provedbenih akata radi utvrđivanja popisa zemalja ili dijelova zemalja niskog rizika ili visokog rizika.
- (69) Komisija bi trebala surađivati sa zemljama koje su razvrstane ili bi mogle biti razvrstane u zemlje visokog rizika te s relevantnim dionicima u tim zemljama kako bi se radilo na smanjenju razine rizika.

- (70) Nadležna tijela trebala bi u redovitim razmacima provoditi provjere gospodarskih subjekata i trgovaca kako bi provjerila ispunjavaju li oni djelotvorno obveze utvrđene u ovoj Uredbi. Povrh toga, nadležna tijela trebala bi provoditi provjere na temelju relevantnih informacija koje posjeduju, među ostalim i na temelju potkrijepljenih sumnji koje su prijavile treće osobe. Nadležna tijela trebala bi primjenjivati pristup koji se temelji na riziku kako bi utvrdila provjere koje treba provesti. Kad je riječ o relevantnim proizvodima iz zemalja ili dijelova zemalja razvrstanih u kategoriju visokog rizika, dotičnim gospodarskim subjektima i trgovcima te količini njihova udjela u relevantnoj robi i relevantnim proizvodima, trebao bi se primjenjivati dvojak pristup kojim se osigurava sveobuhvatna pokrivenost. Nadležna tijela trebala bi prema tome imati obvezu da provjere određeni postotak gospodarskih subjekata i trgovaca, istodobno obuhvaćajući određeni postotak relevantnih proizvoda. Kad je riječ o relevantnim proizvodima iz zemalja ili dijelova zemalja razvrstanih u kategoriju niskog rizika ili standardnog rizika, nadležna tijela trebala bi imati obvezu provjeriti barem određeni postotak gospodarskih subjekata i trgovaca. Višu razinu provjera trebalo bi primjenjivati na relevantne proizvode iz zemalja ili dijelova zemalja visokog rizika, dok bi razina provjere mogla biti niža za zemlje ili dijelove zemalja standardnog rizika ili niskog rizika. U okviru preispitivanja ove Uredbe Komisija bi trebala evaluirati i utvrditi kvantificirane ciljeve za godišnje provjere koje trebaju provesti nadležna tijela, koji su prikladni za osiguravanje izvršavanja ove Uredbe i usklađenog pristupa u cijeloj Uniji.

- (71) Provjere gospodarskih subjekata i trgovaca koje provode nadležna tijela trebale bi obuhvaćati sustave dužne pažnje i usklađenost relevantnih proizvoda s ovom Uredbom. Provjere bi se trebale temeljiti na planu koji se temelji na riziku i koji sadržava kriterije rizika koji nadležnim tijelima omogućuju provedbu analize rizika izjava o postupanju s dužnom pažnjom koje su podnijeli gospodarski subjekti i trgovci. Kriteriji rizika trebali bi uključivati rizik od deforestacije povezan s relevantnom robom u zemlji proizvodnje, povijest neusklađenosti gospodarskih subjekata i trgovaca s obvezama iz ove Uredbe te sve ostale relevantne informacije dostupne nadležnim tijelima. Analiza rizika izjava o postupanju s dužnom pažnjom trebala bi omogućiti nadležnim tijelima da utvrde one gospodarske subjekte, trgovce i relevantne proizvode koje treba provjeriti. Ta analiza rizika trebala bi se provoditi tehnikama elektroničke obrade podataka u informacijskom sustavu putem kojeg se podnose izjave o postupanju s dužnom pažnjom. Ako je to potrebno i tehnički moguće, nadležna tijela, nakon savjetovanja i u bliskoj suradnji s tijelima trećih zemalja, trebala bi također moći provoditi provjere na licu mjesta.

- (72) U slučaju da se analizom rizika izjava o postupanju s dužnom pažnjom otkrije visoki rizik neusklađenosti određenih relevantnih proizvoda, nadležna tijela trebala bi moći poduzeti hitne privremene mjere kako bi spriječila stavljanje tih proizvoda na tržište, njihovo stavljanje na raspolaganje na tržištu ili njihov izvoz. U slučaju da takvi relevantni proizvodi ulaze na tržište ili izlaze s tržišta, nadležna tijela trebala bi od carinskih tijela zahtijevati suspenziju njihova puštanja u slobodni promet ili izvoza kako bi se nadležnim tijelima omogućilo da provedu potrebne provjere. Takve zahtjeve trebalo bi priopćiti putem sustava sučelja između carinskih tijela i nadležnih tijela. Suspenzija stavljanja na tržište ili stavljanja na raspolaganje na tržištu, puštanja u slobodni promet ili izvoza trebala bi biti ograničena na tri radna dana, ili 72 sata u slučaju relevantnih proizvoda koji su kvarljivi, osim u slučaju da je nadležnim tijelima potrebno dodatno vrijeme za ocjenjivanje usklađenosti relevantne robe i relevantnih proizvoda s ovom Uredbom. U takvim slučajevima nadležna tijela trebala bi poduzeti dodatne privremene mjere kako bi produljila razdoblje suspenzije ili, ako relevantni proizvodi ulaze na tržište ili izlaze s tržišta, zahtijevala produljenje od carinskih tijela.
- (73) Nadležna tijela trebala bi redovito ažurirati svoje planove provjera na temelju rezultata provedbe tih provjera. One gospodarske subjekte koji kontinuirano ostvaruju pozitivne rezultate u pogledu usklađenosti moglo bi se rjeđe podvrgavati provjerama.

- (74) Kako bi se osigurala provedba i djelotvorno izvršavanje ove Uredbe, države članice trebale bi imati ovlast za povlačenje i opoziv proizvoda koji nisu usklađeni te za poduzimanje odgovarajućih korektivnih mjera. Države članice trebale bi osigurati i da se kršenja ove Uredbe koja su počinili gospodarski subjekti i trgovci podvrgnu učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama.
- (75) Kako bi se povećala odgovornost gospodarskih subjekata i trgovaca, Komisija bi na svojim internetskim stranicama trebala objaviti popis pravomoćnih presuda protiv pravnih osoba za kršenja ove Uredbe i sankcija koje su im izrečene. Te informacije mogle bi pomoći nadležnim tijelima, drugim gospodarskim subjektima i trgovcima u provedbi njihovih procjena rizika te povećati osviještenost potrošača i civilnog društva u pogledu gospodarskih subjekata i trgovaca koji krše ovu Uredbu.
- (76) Za provedbu ove Uredbe bit će potrebni dostatni resursi i kapaciteti. U tom kontekstu, države članice trebale bi uz nacionalne resurse što je više moguće iskoristiti prigode i mogućnosti za potporu dostupne na razini Unije i druga sredstva, uključujući kohezijske fondove i instrumente za izgradnju kapaciteta, posebno u kontekstu Instrumenta za tehničku potporu uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

¹ Uredba (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. o uspostavi Instrumenta za tehničku potporu (SL L 57, 18.2.2021., str. 1.).

- (77) Uzimajući u obzir međunarodni karakter deforestacije i degradacije šuma i s time povezane trgovine, nadležna tijela trebala bi surađivati međusobno, s carinskim tijelima država članica, s Komisijom te s upravnim tijelima trećih zemalja. Nadležna tijela trebala bi surađivati i s nadležnim tijelima za nadzor i izvršavanje drugih pravnih akata Unije u kojima se utvrđuju zahtjevi u pogledu dužne pažnje u lancu vrijednosti u odnosu na štetne učinke na ljudska prava ili na okoliš.
- (78) U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda Europske Unije sudovi država članica odgovorni su za osiguravanje sudske zaštite prava koja osoba ima na temelju prava Unije. Nadalje, člankom 19. stavkom 1. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) od država članica zahtijeva se da osiguraju pravne lijekove dostatne za osiguranje učinkovite pravne zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije. U tom bi pogledu države članice trebale osigurati da javnost, uključujući fizičke ili pravne osobe koje prijavljuju potkrijepljene sumnje u skladu s ovom Uredbom, ima pristup pravosuđu u skladu s obvezama s kojima su se države članice složile kao stranke Konvencije Gospodarske komisije UN-a za Europu (UNECE) o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša od 25. lipnja 1998. („Aarhuška konvencija”).

- (79) Kako bi se osiguralo da ova Uredba i dalje ostane relevantna i usklađena s razvojem trgovine, sa znanstvenim i tehnološkim razvojem, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s popisom oznaka KN za relevantne proizvode koji je utvrđen u Prilogu I. ovoj Uredbi. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.¹. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

¹ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (80) Uredbom (EU) br. 995/2010 zabranjuje se stavljanje na tržište Unije nezakonito posječenog drva i proizvoda od drva. Njome se utvrđuju obveze gospodarskih subjekata koji prvi put stavljaju drvo na tržište da postupaju s dužnom pažnjom te obveze trgovaca da vode sljedivu evidenciju svojih dobavljača i kupaca. Ovom bi Uredbom trebalo zadržati obvezu osiguravanja zakonitosti relevantnih proizvoda, među ostalim drva i drvnih proizvoda, stavljenih na tržište te bi njome trebalo dopuniti tu obvezu zahtjevom u pogledu održivosti. Uredba (EU) br. 995/2010 i povezana Provedbena uredba Komisije (EU) br. 607/2012¹ stoga ovom Uredbom postaju suvišne i trebalo bi ih staviti izvan snage. Drvo i proizvodi od drva kako su definirani u članku 2. točki (a) Uredbe (EU) br. 995/2010 ekvivalentni su drvu i drvnim proizvodima navedenima u Prilogu I. ovoj Uredbi koji sadržavaju drvo ili su proizvedeni uz upotrebu drva.

¹ Provedbena uredba Komisije (EU) br. 607/2012 od 6. srpnja 2012. o detaljnim pravilima za sustav dužne pažnje i učestalost i vrste provjera nadzornih organizacija, kako je predviđeno u Uredbi (EU) br. 995/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju obveza gospodarskih subjekata koji stavljaju u promet drva i proizvode od drva (SL L 177, 7.7.2012., str. 16.).

- (81) Uredbom (EZ) br. 2173/2005 uspostavlja se sustav izdavanja dozvola za provedbu zakona, upravljanje i trgovinu u području šuma (sustav FLEGT) za izdavanje dozvola za uvoz drvene sirovine u Europsku uniju. Sustav izdavanja dozvola provodi se sporazumima o dobrovoljnom partnerstvu sa zemljama proizvođačima drvene sirovine, čiji je cilj zaustaviti nezakonitu sječu i poboljšati upravljanje šumama i povezanu trgovinu. Ova bi se Uredba trebala temeljiti na ostvarenim pozitivnim rezultatima postignutima u okviru sustava FLEGT, posebno u smislu većeg sudjelovanja dionika i boljeg upravljanja šumama. Sporazumi o dobrovoljnom partnerstvu mogli bi u određenim slučajevima dopuniti ovu Uredbu u pogledu zakonitosti proizvoda od drva. Kako bi se poštovale postojeće bilateralne obveze i očuvao napredak postignut u suradnji s partnerskim zemljama koje su uspostavile operativni sustav (faza izdavanja dozvola FLEGT) i surađuju, ako je to relevantno i dogovoreno, s aktualnim partnerima iz sporazumâ o dobrovoljnom partnerstvu kako bi oni dostigli tu fazu, ova bi Uredba trebala sadržavati odredbu prema kojoj se za drvo i drvene proizvode koji su obuhvaćeni važećom dozvolom FLEGT smatra da su usklađeni za zahtjevom u pogledu zakonitosti iz Uredbe (EZ) br. 2173/2005.

- (82) Iako se ova Uredba bavi deforestacijom i degradacijom šuma, kako je predviđeno u Komunikaciji o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma, zaštita šuma ne bi trebala dovesti do prenamjene ili degradacije drugih prirodnih ekosustava. Ekosustavi, uključujući ekosustave kojima se gospodari, kao što su močvare, savane i tresetišta vrlo su važni za globalna nastojanja u borbi protiv klimatskih promjena i krize bioraznolikosti, kao i za druge ciljeve održivog razvoja te je potrebno poduzeti posebne hitne mjere u vezi s njihovom prenamjenom ili degradacijom, koje je potrebno spriječiti. S obzirom na otisak Unije na nešumskim prirodnim ekosustavima, Komisija bi trebala, najkasnije godinu dana nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe, provesti evaluaciju proširenja područja primjene ove Uredbe na druga pošumljena zemljišta i, prema potrebi, predstaviti zakonodavni prijedlog o tom proširenju područja primjene ove Uredbe. Osim toga, najkasnije dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe Komisija bi trebala provesti evaluaciju proširenja područja primjene ove Uredbe na druge prirodne ekosustave, među ostalim i na druga zemljišta s velikim zalihama ugljika i velikom važnosti za očuvanje bioraznolikosti, kao što su travnjaci, tresetišta i močvare i, prema potrebi, predstaviti zakonodavni prijedlog o tom proširenju područja primjene ove Uredbe. Zbog proizvodnje robe za tržište Unije ekosustavi su također pod sve većim pritiskom prenamjene i degradacije. Komisija bi najkasnije dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe također trebala procijeniti potrebu za proširenjem područja primjene na drugu robu i izvedivost tog proširenja. Komisija bi istodobno trebala provesti preispitivanje popisa oznaka KN za relevantne proizvode koji je utvrđen u Prilogu I. ovoj Uredbi.

- (83) Uzimajući u obzir zahtjev iz rezolucije Europskog parlamenta od 22. listopada 2020. „Pravni okvir EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalne deforestacije koju je uzrokovao EU” i zahtjev koji je uputila velika većina od gotovo 1,2 milijuna sudionika javnog savjetovanja koje je organizirala Komisija, Komisija bi svoju evaluaciju i eventualni budući zakonodavni prijedlog trebala usmjeriti na proširenje područja primjene ove Uredbe na nešumske ekosustave i njihovu prenamjenu i degradaciju.
- (84) Ako je za potrebe ove Uredbe potrebno obrađivati osobne podatke, s tim podacima postupa se u skladu s pravom Unije o zaštiti osobnih podataka. Svaka obrada osobnih podataka u skladu s ovom Uredbom podliježe Uredbi (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća¹ odnosno Uredbi (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća², ovisno o slučaju.

¹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

² Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018, str. 39.).

- (85) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, a to je borba protiv deforestacije i degradacije šuma smanjenjem doprinosa potrošnje u Uniji, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog njegova opsega on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (86) Gospodarskim subjektima, trgovcima i nadležnim tijelima trebalo bi dati primjereni rok da se pripreme za ispunjavanje zahtjeva iz ove Uredbe,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje 1.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju pravila o stavljanju na tržište Unije i stavljanju na raspolaganje na tržištu Unije te izvozu iz Unije relevantnih proizvoda navedenih u Prilogu I. koji sadržavaju relevantne robe ili su hranjeni relevantnom robom ili su proizvedeni uz upotrebu relevantne robe, odnosno govedâ, kakaa, kave, palme uljarice, gume, soje i drva, u cilju:
 - (a) svođenja na najmanju moguću mjeru doprinosa Unije deforestaciji i degradaciji šuma diljem svijeta i doprinošenja smanjenju globalne deforestacije na taj način;
 - (b) smanjenja doprinosa Unije emisijama stakleničkih plinova i globalnom gubitku bioraznolikosti.
2. Osim kako je predviđeno u članku 37. stavku 3., ova se Uredba ne primjenjuje na relevantne proizvode navedene u Prilogu I. koji su proizvedeni prije datuma navedenog u članku 38. stavku 1.

Članak 2.
Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „relevantna roba” znači goveda, kakao, kava, palma uljarica, guma, soja i drvo;
2. „relevantni proizvodi” znači proizvodi navedeni u Prilogu I. koji sadržavaju relevantnu robu, hranjeni su relevantnom robom ili su proizvedeni uz upotrebu relevantne robe;
3. „deforestacija” znači prenamjena šume za upotrebu u poljoprivredne svrhe, bez obzira na to je li uzrokovana ljudskim djelovanjem ili ne;
4. „šuma” znači zemljište koje je veće od 0,5 hektara sa stablima višima od pet metara i krošnjama koje pokrivaju više od 10 % površine, ili stablima koja mogu dosegnuti te vrijednosti in situ, isključujući zemljište koje uglavnom služi za upotrebu u poljoprivredne svrhe ili koje se uglavnom upotrebljava kao urbano zemljište;
5. „upotreba u poljoprivredne svrhe” znači upotreba zemljišta za potrebe poljoprivrede, uključujući za poljoprivredne nasade i poljoprivredne površine na ugaru te za uzgoj životinja;
6. „poljoprivredni nasad” znači zemljište sa sastojinama stabala u sustavima poljoprivredne proizvodnje, kao što su nasadi voćaka, plantaže palmi uljarica, maslinici i poljoprivredno-šumarski sustavi, na kojem se usjevi uzgajaju pod pokrovom stabala; uključuje sve nasade relevantne robe koje nisu drvo; poljoprivredni nasadi isključeni su iz definicije „šume”;

7. „degradacija šuma” znači strukturne promjene šumskog pokrova, u obliku prenamjene:
- (a) primarnih šuma ili šuma koje se prirodno obnavljaju u plantažne šume ili u drugo pošumljeno zemljište; ili
 - (b) primarnih šuma u plantažne šume;
8. „primarna šuma” znači prirodno obnovljena šuma s autohtonim vrstama stabala u kojoj ne postoje očigledni znakovi djelovanja čovjeka ni znatnijeg narušavanja ekoloških procesa;
9. „šuma koja se prirodno obnavlja” znači šuma koja se uglavnom sastoji od stabala nastalih prirodnim obnavljanjem; uključuje bilo što od sljedećeg:
- (a) šume za koje nije moguće razlikovati jesu li posađene ili prirodno obnovljene;
 - (b) šume s mješavinom prirodno obnovljenih autohtonih vrsta drveća i posadenog ili posijanog drveća i u kojima bi prirodno obnovljena stabla trebala činiti najveći dio drvne zalihe u trenutku zrelosti sastojine;
 - (c) izdanačke sastojine stabala prvotno nastalih prirodnom obnovom;
 - (d) prirodno obnovljena stabla uvedenih vrsta;

10. „zasadena šuma” znači šuma koja se pretežno sastoji od stabala uzgojenih sadnjom i/ili planskim sijanjem pod uvjetom da bi posadena ili posijana stabla trebala činiti više od 50 % drvene zalihe u fazi zrelosti; uključuje izdanačke sastojine prvotno posađenih ili posijanih stabala;
11. „plantažna šuma” znači zasadena šuma kojom se intenzivno gospodari i koja u odnosu na sadnju i zrelost sastojine ispunjava sve sljedeće kriterije: jedna ili dvije vrste, isti dobni razred i pravilan razmak; uključuje plantaže kulture kratkih ophodnji za drvo, vlakna i energiju, a isključuje šume zasadene radi zaštite ili obnove ekosustava te šume nastale sadnjom ili sijanjem kod kojih su zrele sastojine slične ili će biti slične šumama koje se prirodno obnavljaju;
12. „drugo pošumljeno zemljište” znači zemljište koje nije razvrstano kao „šuma” i koje je veće od 0,5 hektara sa stablima višima od 5 metara i krošnjama koje pokrivaju od 5 % do 10 % površine, ili stablima koja mogu dosegnuti te vrijednosti in situ, ili s kombiniranom pokrivenošću šibljem, grmljem i drvećem većom od 10 %, isključujući zemljište koje uglavnom služi za upotrebu u poljoprivredne svrhe ili koje se uglavnom upotrebljava kao urbano zemljište;

13. „koji nije povezan s deforestacijom” znači:
- (a) da relevantni proizvodi sadržavaju relevantnu robu proizvedenu na zemljištu na kojem nije bilo deforestacije nakon 31. prosinca 2020., takvom relevantnom robom su hranjeni ili su proizvedeni uz upotrebu takve relevantne robe; i
 - (b) u slučaju relevantnih proizvoda koji sadržavaju drvo ili su proizvedeni uz upotrebu drva, da je drvo posječeno iz šume, a da nije došlo do degradacije šuma nakon 31. prosinca 2020.;
14. „proizvedeno” znači uzgojeno, poŕnjeveno, dobiveno ili hranjeno na relevantnim zemljišnim česticama ili, u slučaju goveda, u objektima;
15. „gospodarski subjekt” znači svaka fizička ili pravna osoba koja u okviru trgovačke djelatnosti stavlja relevantne proizvode na tržište ili ih izvozi;
16. „stavljanje na tržište” znači prvo stavljanje relevantne robe ili relevantnog proizvoda na raspolaganje na tržištu Unije;
17. „trgovac” znači svaka osoba u lancu opskrbe, osim gospodarskog subjekta, koja u okviru trgovačke djelatnosti stavlja relevantne proizvode na raspolaganje na tržištu Unije;

18. „stavljanje na raspolaganje na tržištu” znači svaka isporuka relevantnog proizvoda za distribuciju, potrošnju ili upotrebu na tržištu Unije u okviru trgovačke djelatnosti uz naknadu ili besplatno;
19. „u okviru trgovačke djelatnosti” znači u svrhu prerade, distribucije komercijalnim ili nekomercijalnim potrošačima ili za upotrebu u poslovanju samog gospodarskog subjekta ili trgovca;
20. „osoba” znači fizička osoba, pravna osoba ili svako udruženje osoba koje nije pravna osoba, ali kojem se na temelju prava Unije ili nacionalnog prava priznaje sposobnost poduzimanja pravnih radnji;
21. „osoba koja ima poslovni nastan u Uniji” znači:
- (a) u slučaju fizičke osobe, svaka osoba koja ima boravište u Uniji;
 - (b) u slučaju pravne osobe ili udruženja osoba, svaka osoba koja ima registrirano sjedište, glavno sjedište ili trajni poslovni nastan u Uniji;
22. „ovlašteni zastupnik” znači svaka fizička ili pravna osoba koja ima poslovni nastan u Uniji koja je, u skladu s člankom 6., dobila pisano ovlaštenje od gospodarskog subjekta ili trgovca da djeluje u njegovo ime s obzirom na određene zadaće u pogledu obveza gospodarskog subjekta ili trgovca na temelju ove Uredbe;

23. „zemlja podrijetla” znači zemlja ili područje iz članka 60. Uredbe (EU) br. 952/2013;
24. „zemlja proizvodnje” znači zemlja u kojoj je ili područje na kojem je proizvedena relevantna roba ili relevantna roba koja se upotrebljava u proizvodnji relevantnog proizvoda ili koja je sadržana u relevantnom proizvodu;
25. „proizvodi koji nisu usklađeni” znači relevantni proizvodi koji nisu usklađeni s člankom 3.;
26. „zanemariv rizik” znači razina rizika koja se primjenjuje na relevantnu robu i relevantne proizvode ako ta roba ili ti proizvodi na temelju sveobuhvatne procjene informacija specifičnih za pojedinačne proizvode i općih informacija te, prema potrebi, primjene odgovarajućih mjera ublažavanja ne ukazuju na bilo kakav razlog za zabrinutost u pogledu njihove neusklađenosti s člankom 3. točkom (a) ili točkom (b).
27. „zemljišna čestica” znači zemljište unutar jedne nekretnine, kako je priznato pravom zemlje proizvodnje, i koja ima dovoljno homogene uvjete kako bi se na agregatnoj razini mogao procijeniti rizik od deforestacije i degradacije šuma povezan s relevantnom robom proizvedenom na tom zemljištu;

28. „geolokacija” znači geografska lokacija zemljišne čestice opisana s pomoću koordinata zemljopisne širine i zemljopisne dužine koje odgovaraju barem jednoj točki zemljopisne širine i jednoj točki zemljopisne dužine, uz upotrebu najmanje šest decimalnih znamenaka; za zemljišne čestice veće od četiri hektara koje se upotrebljavaju za proizvodnju relevantne robe, osim stoke, geolokacija se provodi s pomoću poligona, uz dostatan broj točaka zemljopisne širine i zemljopisne dužine za opis opsega svake zemljišne čestice;
29. „objekt” znači svaki prostor, struktura ili, u slučaju uzgoja na otvorenom, svako okruženje ili mjesto na kojem se privremeno ili trajno drže životinje;
30. „mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća” ili „MSP-ovi” znači mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća kako su definirana u članku 3. Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹;
31. „potkrijepljena sumnja” znači propisno obrazložena tvrdnja koja se temelji na objektivnim i provjerljivim informacijama o neusklađenosti s ovom Uredbom i koja bi mogla zahtijevati djelovanje nadležnih tijela;
32. „nadležna tijela” znači tijela koja su imenovana na temelju članka 14. stavka 1.;

¹ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

- 33. „carinska tijela” znači carinska tijela kako su definirana u članku 5. točki 1. Uredbe (EU) br. 952/2013;
- 34. „carinsko područje” znači područje kako je definirano u članku 4. Uredbe (EU) br. 952/2013;
- 35. „treća zemlja” znači zemlja ili područje izvan carinskog područja Unije;
- 36. „puštanje u slobodni promet” znači postupak utvrđen u članku 201. Uredbe (EU) br. 952/2013;
- 37. „izvoz” znači postupak utvrđen u članku 269. Uredbe (EU) br. 952/2013;
- 38. „relevantni proizvodi koji ulaze na tržište” znači relevantni proizvodi iz trećih zemalja podvrgnuti carinskom postupku „puštanja u slobodni promet” koji su namijenjeni stavljanju na tržište Unije, a nisu namijenjeni privatnoj upotrebi ili potrošnji na carinskom području Unije;
- 39. „relevantni proizvodi koji napuštaju tržište” znači relevantni proizvodi podvrgnuti carinskom postupku „izvoza”;

40. „relevantno zakonodavstvo zemlje proizvodnje” znači zakoni koji se primjenjuju u zemlji proizvodnje u vezi s pravnim statusom područja proizvodnje u smislu:
- (a) pravâ na upotrebu zemljišta;
 - (b) zaštite okoliša;
 - (c) pravila koja se odnose na šume, među ostalim na gospodarenje šumama i očuvanje bioraznolikosti, ako su ta pravila izravno povezana sa sječom drva;
 - (d) pravâ trećih osoba;
 - (e) radnih prava;
 - (f) ljudskih prava zaštićenih međunarodnim pravom;
 - (g) načela slobodnog, prethodnog i informiranog pristanka, među ostalim kako je utvrđeno u Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda;
 - (h) poreznih, antikorupcijskih, trgovinskih i carinskih propisa.

Članak 3.

Zabrane

Relevantna roba i relevantni proizvodi smiju se staviti se na tržište ili staviti na raspolaganje na tržištu ili izvesti samo ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) nisu povezani s deforestacijom;
- (b) proizvedeni su u skladu s relevantnim zakonodavstvom zemlje proizvodnje; i
- (c) obuhvaćeni su izjavom o postupanju s dužnom pažnjom.

Poglavlje 2.

Obveze gospodarskih subjekata i trgovaca

Članak 4.

Obveze gospodarskih subjekata

1. Gospodarski subjekti moraju postupati s dužnom pažnjom u skladu s člankom 8. prije stavljanja relevantnih proizvoda na tržište ili njihova izvoza kako bi dokazali da su relevantni proizvodi usklađeni s člankom 3.

2. Gospodarski subjekti ne smiju staviti relevantne proizvode na tržište niti ih izvesti ako prethodno nisu podnijeli izjavu o postupanju s dužnom pažnjom. Gospodarski subjekti koji su na temelju postupanja s dužnom pažnjom u skladu s člankom 8. zaključili da su relevantni proizvodi u skladu s člankom 3. prije stavljanja relevantnih proizvoda na tržište ili njihova izvoza nadležnim tijelima stavljaju na raspolaganje izjavu o postupanju s dužnom pažnjom putem informacijskog sustava iz članka 33. Takva elektronički dostupna i prenosiva izjava o postupanju s dužnom pažnjom mora sadržavati informacije navedene u Prilogu II. za relevantne proizvode i izjavu gospodarskog subjekta da je postupao s dužnom pažnjom i da nije utvrđeno postojanje rizika ili da je utvrđen tek zanemariv rizik.
3. Gospodarski subjekt stavljanjem na raspolaganje izjave o postupanju s dužnom pažnjom nadležnim tijelima preuzima odgovornost za usklađenost relevantnog proizvoda s člankom 3. Gospodarski subjekti čuvaju evidenciju o izjavama o postupanju s dužnom pažnjom pet godina od datuma podnošenja izjave putem informacijskog sustava iz članka 33.
4. Gospodarski subjekti ne smiju staviti relevantne proizvode na tržište niti ih izvesti ako se primjenjuje jedan ili više sljedećih slučajeva:
 - (a) relevantni proizvodi su proizvodi koji nisu usklađeni;

- (b) postupanjem s dužnom pažnjom otkriven je nezanemariv rizik da su relevantni proizvodi proizvodi koji nisu usklađeni;
 - (c) gospodarski subjekt nije mogao ispuniti obveze iz stavaka 1. i 2.
5. Gospodarski subjekti koji dobiju relevantne nove informacije ili saznaju za relevantne nove informacije, među ostalim potkrijepljene sumnje, koje ukazuju na to da postoji rizik od toga da relevantni proizvod koji su stavili na tržište nije usklađen s ovom Uredbom, odmah o tome obavješćuju nadležna tijela država članica u kojima su relevantni proizvod stavili na tržište, kao i trgovce kojima su isporučili relevantni proizvod. U slučaju izvoza, gospodarski subjekti obavješćuju nadležno tijelo one države članice koja je zemlja proizvodnje.
6. Gospodarski subjekti nude svu potrebnu pomoć nadležnim tijelima kako bi im olakšali provedbu provjera iz članka 18., među ostalim pristup prostorima i stavljanje na raspolaganje dokumentacije i evidencija.
7. Gospodarski subjekti priopćuju gospodarskim subjektima i trgovcima u nastavku lanca opskrbe relevantnim proizvodima koje su stavili na tržište ili izvezli sve informacije koje su potrebne kako bi dokazali da su postupali s dužnom pažnjom i da nije utvrđen rizik ili da je utvrđen tek zanemariv rizik, uključujući referentne brojeve izjava o postupanju s dužnom pažnjom koje se odnose na te proizvode.

8. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, gospodarski subjekti koji su MSP-ovi nisu obvezni postupati s dužnom pažnjom kad je riječ o relevantnim proizvodima koji su sadržani u relevantnim proizvodima ili su proizvedeni od relevantnih proizvoda koji su već podvrgnuti dužnoj pažnji u skladu sa stavkom 1. ovog članka i za koje je izjava o postupanju s dužnom pažnjom već podnesena u skladu s člankom 33. U takvim slučajevima gospodarski subjekti koji su MSP-ovi nadležnim tijelima na njihov zahtjev dostavljaju referentni broj izjave o postupanju s dužnom pažnjom. Kad je riječ o dijelovima relevantnih proizvoda koji nisu bili podvrgnuti dužnoj pažnji, gospodarski subjekti koji su MSP-ovi moraju postupati s dužnom pažnjom u skladu sa stavkom 1. ovog članka.
9. Gospodarski subjekti koji nisu MSP-ovi mogu uputiti na izjave o postupanju s dužnom pažnjom koje su već podnesene u skladu s člankom 33. tek nakon što su utvrdili da se u vezi s relevantnim proizvodima sadržanima u relevantnim proizvodima ili proizvedenima od relevantnih proizvoda postupalo s dužnom pažnjom u skladu sa stavkom 1. ovog članka. Gospodarski subjekti koji nisu MSP-ovi u izjave o postupanju s dužnom pažnjom koje podnose na temelju stavka 2. ovog članka uključuju referentne brojeve takvih izjava o postupanju s dužnom pažnjom koje su već podnesene u skladu s člankom 33. Kad je riječ o dijelovima relevantnih proizvoda koji nisu bili podvrgnuti dužnoj pažnji, gospodarski subjekti koji nisu MSP-ovi postupaju s dužnom pažnjom u skladu sa stavkom 1. ovog članka.

10. Svaki gospodarski subjekt koji upućuje na izjavu o postupanju s dužnom pažnjom koja je već podnesena u skladu s člankom 33. ostaje odgovoran za usklađenost relevantnih proizvoda s člankom 3., među ostalim i za činjenicu da prije stavljanja takvih relevantnih proizvoda na tržište ili njihova izvoza nije utvrđen rizik ili je utvrđen tek zanemariv rizik.

Članak 5.

Obveze trgovaca

1. Trgovci koji nisu MSP-ovi smatraju se gospodarskim subjektima koji nisu MSP-ovi te podliježu obvezama i odredbama iz članaka 3., 4., 6., članaka od 8. do 13., članka 16. stavaka od 8. do 11. i članka 18. u pogledu relevantne robe i relevantnih proizvoda koje stavljaju na raspolaganje na tržištu.
2. Trgovci koji su MSP-ovi smiju staviti relevantne proizvode na raspolaganje na tržištu samo ako posjeduju informacije koje se zahtijevaju na temelju stavka 3.

3. Trgovci koji su MSP-ovi prikupljaju i čuvaju sljedeće informacije o relevantnim proizvodima koje namjeravaju staviti na raspolaganje na tržištu:
- (a) naziv, registrirani trgovački naziv ili registriranu trgovačku oznaku, poštansku adresu, e-adresu i, ako postoji, internetsku adresu gospodarskih subjekata ili trgovaca koji su im isporučili relevantne proizvode, kao i referentne brojeve izjava o postupanju s dužnom pažnjom koje se odnose na te proizvode;
 - (b) naziv, registrirani trgovački naziv ili registriranu trgovačku oznaku, poštansku adresu, e-adresu i, ako postoji, internetsku adresu gospodarskih subjekata ili trgovaca kojima su isporučili relevantne proizvode.
4. Trgovci koji su MSP-ovi čuvaju informacije iz stavka 3. najmanje pet godina od datuma stavljanja na raspolaganje na tržištu i te informacije na zahtjev dostavljaju nadležnim tijelima.
5. Trgovci koji su MSP-ovi i koji dobiju relevantne nove informacije ili saznaju za relevantne nove informacije, među ostalim potkrijepljene sumnje, koje ukazuju na to da postoji rizik od toga da relevantni proizvod koji su stavili na tržište nije usklađen s ovom Uredbom, odmah o tome obavješćuju nadležna tijela država članica u kojima su relevantni proizvod stavili na tržište, kao i trgovce kojima su isporučili relevantni proizvod.

6. Trgovci, neovisno o tome jesu li MSP-ovi ili ne, nude svu potrebnu pomoć nadležnim tijelima kako bi im olakšali provedbu provjera iz članaka 18. i 19., među ostalim pristup prostorima i stavljanje na raspolaganje dokumentacije i evidencija.

Članak 6.

Ovlašteni zastupnici

1. Gospodarski subjekti ili trgovci mogu ovlastiti ovlaštenog zastupnika da u njihovo ime podnese izjavu o postupanju s dužnom pažnjom na temelju članka 4. stavka 2. U takvim slučajevima gospodarski subjekt ili trgovac ostaje odgovoran za usklađenost relevantnog proizvoda s člankom 3.
2. Ovlašteni zastupnik nadležnim tijelima na njihov zahtjev dostavlja primjerak ovlaštenja na nekom od službenih jezika Unije i primjerak na nekom od službenih jezika države članice u kojoj se obrađuje izjava o postupanju s dužnom pažnjom ili, ako to nije moguće, na engleskom jeziku.

3. Gospodarski subjekt koji je fizička osoba ili mikropoduzeće može ovlastiti sljedećeg gospodarskog subjekta ili trgovca niže u lancu opskrbe koji nije fizička osoba ili mikropoduzeće da djeluje kao ovlašteni zastupnik. Takav sljedeći gospodarski subjekt ili trgovac niže u lancu opskrbe ne smije relevantne proizvode staviti na tržište ili ih staviti na raspolaganje na tržištu ili ih izvesti ako nije podnio izjavu o postupanju s dužnom pažnjom na temelju članka 4. stavka 2. u ime tog gospodarskog subjekta. U takvim slučajevima gospodarski subjekt koji je fizička osoba ili mikropoduzeće ostaje odgovoran za usklađenost relevantnog proizvoda s člankom 3. te tom sljedećem gospodarskom subjektu ili trgovcu niže u lancu opskrbe priopćuje sve informacije koje su potrebne kako bi se potvrdilo da se postupalo s dužnom pažnjom i da nije utvrđen rizik ili da je utvrđen tek zanemariv rizik.

Članak 7.

Stavljanje na tržište koje obavljaju gospodarski subjekti koji imaju poslovnim nastan u trećim zemljama

Ako fizička ili pravna osoba koja ima poslovni nastan izvan Unije stavi na tržište relevantne proizvode, prva fizička ili pravna osoba koja ima poslovni nastan u Uniji, a koja stavi na raspolaganje na tržištu takve relevantne proizvode smatra se gospodarskim subjektom u smislu ove Uredbe.

Članak 8.

Dužna pažnja

1. Prije stavljanja relevantnih proizvoda na tržište ili njihova izvoza, gospodarski subjekti moraju postupati s dužnom pažnjom u pogledu svih relevantnih proizvoda koje isporučuje svaki pojedini dobavljač.

2. Postupanje s dužnom pažnjom uključuje:
- (a) prikupljanje informacija, podataka i dokumenata potrebnih za ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u članku 9.;
 - (b) mjere za procjenu rizika iz članka 10.;
 - (c) mjere za smanjenje rizika iz članka 11.

Članak 9.

Zahtjevi u pogledu informacija

1. Gospodarski subjekti prikupljaju informacije, dokumente i podatke kojima se dokazuje da su relevantni proizvodi u skladu s člankom 3. U tu svrhu gospodarski subjekt prikuplja, organizira i pet godina od datuma stavljanja na tržište relevantnih proizvoda ili datuma izvoza relevantnih proizvoda čuva sljedeće informacije, popraćene dokazima, koje se odnose na svaki relevantni proizvod:
- (a) opis, uključujući trgovački naziv i vrstu relevantnih proizvoda te, u slučaju relevantnih proizvoda koji sadržavaju drvo ili su proizvedeni uz upotrebu drva, uobičajeni naziv vrste i njezin puni znanstveni naziv; opis proizvoda uključuje popis relevantne robe ili relevantnih proizvoda koje on sadržava ili koje su upotrijebljene u proizvodnji tog proizvoda;

- (b) količinu relevantnih proizvoda; kad je riječ o relevantnim proizvodima koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta, količina se mora izraziti u kilogramima neto mase i, ako je to primjenjivo, u dodatnoj mjernoj jedinici utvrđenoj u Prilogu I. Uredbi Vijeća (EEZ) br. 2658/87¹ uz navedenu oznaku Harmoniziranog sustava, ili, u svim ostalim slučajevima, količina se mora izraziti u neto masi ili, ako je to primjenjivo, u neto obujmu ili broju jedinica; dodatna mjerna jedinica primjenjuje se ako je dosljedno definirana za sve moguće podbrojeve pod oznakom Harmoniziranog sustava navedene u izjavi o postupanju s dužnom pažnjom;
- (c) zemlju proizvodnje i, prema potrebi, njezine dijelove;
- (d) geolokaciju svih zemljišnih čestica na kojima je proizvedena relevantna roba koju relevantni proizvod sadržava ili uz čiju je upotrebu proizveden, kao i datum ili razdoblje proizvodnje; ako relevantni proizvod sadržava relevantnu robu proizvedenu na različitim zemljišnim česticama ili uz čiju je upotrebu proizveden, navodi se geolokacija svih različitih zemljišnih čestica; svaka deforestacija ili degradacija šuma na određenim zemljišnim česticama automatski isključuje svu relevantnu robu i sve relevantne proizvode koji potječu s tih zemljišnih čestica iz stavljanja na tržište ili stavljanja na raspolaganje na tržištu ili izvoza; kad je riječ o relevantnim proizvodima koji sadržavaju goveda, ili su proizvedeni uz upotrebu goveda, i kad je riječ o takvim relevantnim proizvodima koji su hranjeni relevantnim proizvodima, geolokacija se mora odnositi na sve objekte u kojima su se držala goveda; kad je riječ o svim ostalim relevantnim proizvodima iz Priloga I., geolokacija se mora odnositi na zemljišne čestice;

¹ Uredba Vijeća (EEZ) br. 2658/87 od 23. srpnja 1987. o tarifnoj i statističkoj nomenklaturi i o Zajedničkoj carinskoj tarifi (SL L 256, 7.9.1987., str. 1.).

- (e) naziv ili ime, poštansku adresu i e-adresu svakog poduzeća ili osobe koji su im isporučili relevantne proizvode;
- (f) naziv ili ime, poštansku adresu i e-adresu svakog poduzeća, gospodarskog subjekta ili trgovca kojima su isporučeni relevantni proizvodi;
- (g) dostatno uvjerljive i provjerljive informacije o tome da relevantni proizvodi nisu povezani s deforestacijom;
- (h) dostatno uvjerljive i provjerljive informacije o tome da je relevantna roba proizvedena u skladu s relevantnim zakonodavstvom zemlje proizvodnje, uključujući sve dogovore kojima se daje pravo na upotrebu dotičnog područja za potrebe proizvodnje relevantne robe.

2. Gospodarski subjekt nadležnim tijelima na njihov zahtjev stavlja na raspolaganje informacije, dokumente i podatke prikupljene na temelju ovog članka.

Članak 10.
Procjena rizika

1. Gospodarski subjekti provjeravaju i analiziraju informacije prikupljene u skladu s člankom 9. i svu ostalu relevantnu dokumentaciju. Gospodarski subjekti na temelju tih informacija i te dokumentacije provode procjenu rizika kako bi utvrdili postoji li rizik da su relevantni proizvodi namijenjeni stavljanju na tržište ili izvozu proizvodi koji nisu usklađeni. Gospodarski subjekti ne smiju staviti relevantne proizvode na tržište niti ih izvesti osim ako se procjenom rizika utvrdi da ne postoji rizik da su relevantni proizvodi proizvodi koji nisu usklađeni ili se utvrdi da postoji tek zanemariv rizik da su relevantni proizvodi proizvodi koji nisu usklađeni.
2. U procjeni rizika posebno se uzimaju u obzir sljedeći kriteriji:
 - (a) kategorija rizika dodijeljena relevantnoj zemlji proizvodnje ili dijelovima te zemlje u skladu s člankom 29.;
 - (b) prisutnost šuma u zemlji proizvodnje ili u dijelovima te zemlje;
 - (c) prisutnost autohtonih naroda u zemlji proizvodnje ili u dijelovima te zemlje;
 - (d) savjetovanje i suradnja u dobroj vjeri s autohtonim narodima u zemlji proizvodnje ili u dijelovima te zemlje;

- (e) postojanje propisno obrazloženih tvrdnji autohtonih naroda koje se temelje na objektivnim i provjerljivim informacijama o upotrebi ili vlasništvu područja koje se upotrebljava za proizvodnju relevantne robe;
- (f) učestalost deforestacije ili degradacije šuma u zemlji proizvodnje ili u dijelovima te zemlje;
- (g) izvor, pouzdanost, valjanost druge dostupne dokumentacije s informacijama iz članka 9. stavka 1. te poveznice na takvu dokumentaciju;
- (h) problemi u vezi sa zemljom proizvodnje i podrijetla ili u vezi s dijelovima te zemlje, kao što su razina korupcije, učestalost krivotvorenja dokumenata i podataka, izostanak izvršavanja zakonodavstva, kršenja međunarodno priznatih ljudskih prava, oružani sukob ili sankcije koje su nametnuli Vijeće sigurnosti UN-a ili Vijeće Europske unije;
- (i) složenost relevantnog lanca opskrbe i faza prerade relevantnih proizvoda, osobito poteškoće u povezivanju relevantnih proizvoda sa zemljišnom česticom na kojoj je relevantna roba proizvedena;
- (j) rizik od izbjegavanja ove Uredbe ili miješanja s relevantnim proizvodima nepoznatog podrijetla ili proizvedenih u područjima u kojima je došlo ili i dalje dolazi do deforestacije ili degradacije šuma;

- (k) zaključke sa sastanaka stručnih skupina Komisije kojima se podupire provedba ove Uredbe, kako su objavljeni u registru stručnih skupina Komisije;
- (l) potkrijepljene sumnje prijavljene na temelju članka 31. i informacije o povijesti neusklađenosti gospodarskih subjekata ili trgovaca u relevantnom lancu opskrbe s ovom Uredbom;
- (m) sve informacije koje bi upućivale na rizik da su relevantni proizvodi proizvodi koji nisu usklađeni;
- (n) dopunske informacije o usklađenosti s ovom Uredbom, koje mogu uključivati informacije dobivene putem programa certificiranja ili drugih programa koje su provjerile treće strane, uključujući dobrovoljne programe koje je Komisija priznala u skladu s člankom 30. stavkom 5. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹, pod uvjetom da te informacije ispunjavaju zahtjeve utvrđene u članku 9. ove Uredbe.

3. Smatra se da su drveni proizvodi obuhvaćeni područjem primjene Uredbe (EZ) br. 2173/2005 koji su obuhvaćeni valjanom dozvolom FLEGT iz operativnog sustava za izdavanje dozvola u skladu s člankom 3. točkom (b) ove Uredbe.

¹ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

4. Gospodarski subjekti najmanje jednom godišnje dokumentiraju i preispituju procjene rizika te ih stavljaju na raspolaganje nadležnim tijelima na njihov zahtjev. Gospodarski subjekti moraju moći dokazati da su prikupljene informacije provjerene u odnosu na kriterije za procjenu rizika utvrđene u stavku 2. i da su utvrdili stupanj rizika.

Članak 11.

Smanjenje rizika

1. Osim ako je u procjeni rizika provedenoj u skladu s člankom 10. utvrđeno da ne postoji rizik ili da postoji tek zanemariv rizik da su relevantni proizvodi koji nisu usklađeni, gospodarski subjekt prije stavljanja relevantnih proizvoda na tržište ili prije njihova izvoza donosi postupke i mjere za smanjenje rizika koji su prikladni kako bi se postiglo da rizik ne postoji ili da postoji tek zanemariv rizik. Takvi postupci i mjere mogu uključivati bilo što od sljedećeg:
- (a) traženje dodatnih informacija, podataka ili dokumenata;
 - (b) provođenje neovisnih istraživanja ili revizija;
 - (c) poduzimanje drugih mjera koje se odnose na zahtjeve u pogledu informacija utvrđene u članku 9.

Takvi postupci i mjere također mogu uključivati podupiranje usklađenosti dobavljača tog gospodarskog subjekta, osobito maloposjednikâ, s ovom Uredbom putem izgradnje kapaciteta i ulaganja.

2. Gospodarski subjekti moraju imati odgovarajuće i razmjerne politike, kontrole i postupke za djelotvorno smanjenje utvrđenih rizika za neusklađenost relevantnih proizvoda i upravljanje tim rizicima. Tim politikama, kontrolama i postupcima obuhvaćeni su:
 - (a) model praksi upravljanja rizikom, izvješćivanje, vođenje evidencije, unutarnja kontrola i upravljanje usklađenošću, među ostalim i imenovanje službenika za praćenje usklađenosti na upravljačkoj razini za gospodarske subjekte koji nisu MSP-ovi;
 - (b) neovisna revizorska funkcija za provjeru unutarnjih politika, kontrola i postupaka iz točke (a) za sve gospodarske subjekte koji nisu MSP-ovi.
3. Gospodarski subjekti odluke o postupcima i mjerama za smanjenje rizika dokumentiraju, preispituju najmanje jednom godišnje i stavljaju na raspolaganje nadležnim tijelima na njihov zahtjev. Gospodarski subjekti moraju moći pokazati kako su donesene odluke o postupcima i mjerama za smanjenje rizika.

Članak 12.

Uspostavljanje i održavanje sustava dužne pažnje, izvješćivanje i vođenje evidencije

1. Kako bi postupali s dužnom pažnjom u skladu s člankom 8., gospodarski subjekti uspostavljaju i ažuriraju okvir postupaka i mjera kako bi osigurali da su relevantni proizvodi koje stavljaju na tržište ili izvoze usklađeni s člankom 3. („sustav dužne pažnje”).

2. Gospodarski subjekti preispituju sustav dužne pažnje najmanje jednom godišnje. Ako saznaju za nova kretanja koja bi mogla utjecati na sustav dužne pažnje, gospodarski subjekti ažuriraju sustav dužne pažnje kako bi se uzela u obzir ta kretanja. Gospodarski subjekti evidenciju o takvim ažuriranjima svojih sustava dužne pažnje čuvaju pet godina.
3. Gospodarski subjekti koji nisu obuhvaćeni kategorijama MSP-ova, što uključuje mikropoduzeća, ili fizičkih osoba jednom godišnje javno izvješćuju što je šire moguće, među ostalim i putem interneta, o svojem sustavu dužne pažnje, među ostalim i o koracima koje su poduzeli kako bi ispunili svoje obveze kako je utvrđeno u članku 8. Gospodarski subjekti koji su također obuhvaćeni područjem primjene drugih pravnih akata Unije u kojima se utvrđuju zahtjevi u pogledu dužne pažnje u lancu vrijednosti mogu ispuniti svoje obveze izvješćivanja na temelju ovog stavka uključivanjem potrebnih informacija pri izvješćivanju u kontekstu tih drugih pravnih akata Unije.
4. Ne dovodeći u pitanje zakonodavstvo Unije o zaštiti podataka, izvješćivanje, kako je navedeno u stavku 3., mora sadržavati sljedeće informacije o relevantnoj robi i relevantnim proizvodima:
 - (a) sažetak informacija iz članka 9. stavka 1. točaka (a), (b) i (c);
 - (b) zaključke procjene rizika provedene na temelju članka 10. i mjere poduzete na temelju članka 11. te opis informacija i dokaza koji su pribavljeni i upotrijebljeni za procjenu rizika;

(c) ako je to primjenjivo, opis procesa savjetovanju s autohtonim narodima, lokalnim zajednicama i drugim nositeljima običajnih prava na posjed ili organizacijama civilnog društva prisutnima na području proizvodnje relevantne robe i relevantnih proizvoda.

5. Gospodarski subjekti najmanje pet godina čuvaju svu dokumentaciju povezanu s postupanjem s dužnom pažnjom, kao što su sve evidencije, mjere i postupci na temelju članka 8. Tu dokumentaciju stavljaju na raspolaganje nadležnim tijelima na njihov zahtjev.

Članak 13.

Pojednostavnjeno postupanje s dužnom pažnjom

1. Kad gospodarski subjekti stavljaju relevantne proizvode na tržište ili ih izvoze, ne moraju ispuniti obveze na temelju članaka 10. i 11. ako su, nakon što su procijenili složenost relevantnog lanca opskrbe i rizik od izbjegavanja ove Uredbe ili rizik od miješanja s proizvodima nepoznatog podrijetla ili podrijetla iz zemalja ili dijelova zemalja visokog ili standardnog rizika, utvrdili da su sva relevantna roba i svi relevantni proizvodi proizvedeni u zemljama koje su razvrstane, odnosno dijelova zemalja koji su razvrstani, u skladu s člankom 29., u kategoriju niskog rizika. U takvim slučajevima gospodarski subjekt nadležnom tijelu na njegov zahtjev stavlja na raspolaganje relevantnu dokumentaciju kojom se dokazuje postojanje zanemarivog rizika od izbjegavanja ove Uredbe ili miješanja s proizvodima nepoznatog podrijetla ili podrijetla iz zemalja ili dijelova zemalja visokog rizika ili standardnog rizika.

2. Neovisno o stavku 1. ovog članka, ako gospodarski subjekt dobije bilo kakvu relevantnu informaciju ili sazna za nju, uključujući slijedom procjene provedene na temelju stavka 1. ovog članka, te uključujući potkrijepljene sumnje prijavljene na temelju članka 31., koja bi ukazivala na to da postoji rizik da relevantni proizvodi nisu usklađeni s ovom Uredbom ili da se ovu Uredbu izbjegava, gospodarski subjekt mora ispuniti sve obveze na temelju članaka 10. i 11. i o svim relevantnim informacijama odmah obavijestiti nadležno tijelo.
3. Ako je nadležno tijelo saznalo za bilo kakve informacije koje bi ukazivale na rizik od izbjegavanja ove Uredbe, uključujući u slučajevima u kojima su relevantna roba ili relevantni proizvodi proizvedeni u zemlji ili dijelovima zemlje standardnog rizika ili visokog rizika i nakon toga se prerađuju u zemlji ili dijelu zemlje niskog rizika iz koje odnosno iz kojeg se stavljaju na tržište ili izlaze s tržišta, nadležno tijelo odmah poduzima mjere u skladu s člankom 17. stavkom 1. i prema potrebi donosi privremene mjere u skladu s člankom 23.

Poglavlje 3.

Obveze država članica i njihovih nadležnih tijela

Članak 14.

Nadležna tijela

1. Države članice određuju jedno ili više nadležnih tijela odgovornih za ispunjavanje obveza koje proizlaze iz ove Uredbe.
2. Države članice najkasnije do ... [šest mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] obavješćuju Komisiju o nazivima, adresama i podacima za kontakt nadležnih tijela iz stavka 1. Države članice bez nepotrebne odgode obavješćuju Komisiju o svim promjenama tih informacija.
3. Komisija bez nepotrebne odgode objavljuje popis nadležnih tijela na svojim internetskim stranicama. Komisija redovito ažurira popis na temelju ažuriranja koje je dobila od država članica.
4. Države članice osiguravaju da nadležna tijela imaju odgovarajuće ovlasti, funkcionalnu neovisnost i sredstva za ispunjavanje obveza utvrđenih u ovom poglavlju.

Članak 15.

Tehnička pomoć, upute i razmjena informacija

1. Ne dovodeći u pitanje obvezu gospodarskih subjekata da postupaju s dužnom pažnjom kako je utvrđeno u članku 8., države članice mogu gospodarskim subjektima pružiti tehničku i drugu pomoć te upute. Komisija u suradnji s državama članicama također može, prema potrebi, pružiti upute gospodarskim subjektima i nadležnim tijelima. U tehničkoj i drugoj pomoći te uputama mora se uzeti u obzir situacija MSP-ova, što uključuje mikropoduzeća, i fizičkih osoba kako bi se olakšala usklađenost s ovom Uredbom, među ostalim u pogledu konverzije podataka iz relevantnih sustava za utvrđivanje geolokacije u informacijski sustav iz članka 33. U tehničkoj i drugoj pomoći te uputama također se moraju uzeti u obzir relevantni postojeći i budući pravni akti Unije koji sadržavaju obveze dužne pažnje.
2. Države članice olakšavaju razmjenu i širenje relevantnih informacija, posebno kako bi pomogle gospodarskim subjektima u procjeni rizika kako je utvrđeno u članku 10., te o primjerima najbolje prakse u pogledu provedbe ove Uredbe.
3. Nadležna tijela i Komisija kontinuirano prate sve znatne promjene u strukturi trgovine relevantnim proizvodima koje mogu dovesti do izbjegavanja ove Uredbe i razmjenjuju informacije o takvim promjenama.

4. Pomoć se mora pružati na način kojim se ne ugrožavaju neovisnost, pravne obveze ili odgovornosti nadležnih tijela u izvršavanju ove Uredbe.
5. Komisija može olakšati usklađenu provedbu ove Uredbe izdavanjem odgovarajućih smjernica i promicanjem primjerene razmjene informacija te koordinacije i suradnje među nadležnim tijelima, između nadležnih tijela i carinskih tijela te između nadležnih tijela i Komisije.

Članak 16.

Obveza provođenja provjera

1. Nadležna tijela provode provjere na svojem državnom području kako bi utvrdila postupaju li gospodarski subjekti i trgovci koji imaju poslovni nastan u Uniji u skladu s ovom Uredbom. Nadležna tijela provode provjere na svojem državnom području kako bi utvrdila jesu li relevantni proizvodi koje je gospodarski subjekt ili trgovac stavio ili namjerava staviti na tržište ili koje je stavio ili namjerava staviti na raspolaganje na tržištu ili koje je izveo ili namjerava izvesti usklađeni s ovom Uredbom.
2. Provjere iz stavka 1. ovog članka provode se u skladu s člancima 18. i 19.

3. Nadležna tijela primjenjuju pristup utemeljen na riziku kako bi utvrdila provjere koje treba provesti. Kriteriji rizika utvrđuju se na temelju analize rizika od neusklađenosti s ovom Uredbom, posebno uzimajući u obzir relevantnu robu, složenost i duljinu lanaca opskrbe, među ostalim je li uključeno miješanje relevantnih proizvoda, te fazu prerade relevantnog proizvoda, nalaze li se dotične zemljišne čestice uz šume, dodjelu rizika zemljama ili dijelovima zemalja u skladu s člankom 29., posvećujući pritom posebnu pozornost situaciji zemalja ili dijelova zemalja razvrstanih u kategoriju visokog rizika, povijest neusklađenosti gospodarskih subjekata ili trgovaca s ovom Uredbom, rizike od izbjegavanja i sve ostale relevantne informacije. Ta analiza rizika temelji se na informacijama iz članaka 9. i 10., a može se temeljiti na informacijama sadržanima u informacijskom sustavu iz članka 33. te može biti poduprta drugim relevantnim izvorima kao što su podaci o praćenju, profili rizika koji potječu iz međunarodnih organizacija, potkrijepljene sumnje prijavljene na temelju članka 31. ili zaključci sa sastanaka stručnih skupina Komisije.
4. Komisija, prema potrebi, uspostavlja te redovito preispituje i ažurira okvirne kriterije rizika na razini Unije u skladu sa stavkom 3. te ih priopćuje nadležnim tijelima.

5. U svrhu provođenja provjera iz stavka 1. nadležna tijela izrađuju godišnje planove koji sadržavaju barem sljedeće:
- (a) nacionalne kriterije rizika, uspostavljene u skladu sa stavkom 3, u svrhu utvrđivanja koje su provjere potrebne, koji se temelje na okvirnim kriterijima rizika na razini Unije koje je utvrdila Komisija u skladu sa stavkom 4. i sustavno uključuju kriterije rizika u vezi sa zemljama ili dijelovima zemalja razvrstanim u kategoriju visokog rizika;
 - (b) odabir gospodarskih subjekata i trgovaca koje treba provjeriti; taj odabir treba se temeljiti na nacionalnim kriterijima rizika iz točke (a), pri čemu se upotrebljavaju, među ostalim, informacije sadržane u informacijskom sustavu iz članka 33. i tehnike elektroničke obrade podataka; za svakog gospodarskog subjekta ili trgovca koji treba provjeriti nadležna tijela mogu utvrditi posebne izjave o postupanju s dužnom pažnjom koje treba provjeriti.
6. Godišnje preispitivanje planova koje provode nadležna tijela sustavno se temelji na rezultatima provjera i iskustvu u provedbi planova iz stavka 5. kako bi se unaprijedila njihova djelotvornost.

7. Nadležna tijela dostavljaju svoje planove provjera, kao i njihove ažurirane verzije, drugim nadležnim tijelima i Komisiji. Nadležna tijela razmjenjuju informacije i koordiniraju izradu i primjenu kriterija rizika iz stavka 5. s nadležnim tijelima drugih država članica i s Komisijom kako bi se poboljšala djelotvornost izvršavanja ove Uredbe.
8. Svaka država članica osigurava da godišnje provjere koje provode njezina nadležna tijela na temelju stavka 1. ovog članka obuhvaćaju najmanje 3 % gospodarskih subjekata koji stavljaju na tržište ili stavljaju na raspolaganje na tržištu ili izvoze relevantne proizvode koji sadržavaju relevantnu robu ili su proizvedeni uz upotrebu relevantne robe koja je proizvedena u zemlji proizvodnje koja je razvrstana ili dijelu zemlje proizvodnje koji je razvrstan, u skladu s člankom 29., u kategoriju standardnog rizika.
9. Svaka država članica osigurava da godišnje provjere koje provode njezina nadležna tijela na temelju stavka 1. ovog članka obuhvaćaju najmanje 9 % gospodarskih subjekata koji stavljaju na tržište ili stavljaju na raspolaganje na tržištu ili izvoze relevantne proizvode koji sadržavaju relevantnu robu ili su proizvedeni uz upotrebu relevantne robe, kao i 9 % količine svakog od relevantnih proizvoda koji sadržavaju relevantnu robu ili su proizvedeni uz upotrebu relevantne robe koja je proizvedena u zemlji proizvodnje koja je razvrstana ili u dijelu zemlje proizvodnje koji je razvrstan, u skladu s člankom 29., u kategoriju visokog rizika.

10. Svaka država članica osigurava da godišnje provjere koje provode njezina nadležna tijela na temelju stavka 1. ovog članka obuhvaćaju najmanje 1 % gospodarskih subjekata koji stavljaju na tržište ili stavljaju na raspolaganje na tržištu ili izvoze relevantne proizvode koji sadržavaju relevantnu robu ili su proizvedeni uz upotrebu relevantnu robe koja je proizvedena u zemlji proizvodnje koja je razvrstana ili dijelu zemlje proizvodnje koji je razvrstan, u skladu s člankom 29., u kategoriju niskog rizika.
11. Kvantificirani ciljevi provjera koje moraju provoditi nadležna tijela moraju se ispuniti zasebno za svaku relevantnu robu. Kvantificirani ciljevi izračunavaju se na temelju ukupnog broja gospodarskih subjekata koji su u prethodnoj godini stavili na tržište ili stavili na raspolaganje na tržištu ili izvozili relevantne proizvode te na temelju količine, ako je to primjenjivo. Smatra se da su gospodarski subjekti provjereni ako je nadležno tijelo provjerilo elemente iz članka 18. stavka 1. točaka (a) i (b).
12. Ne dovodeći u pitanje provjere planirane unaprijed na temelju stavka 5. ovog članka, nadležna tijela provode provjere iz stavka 1. ovog članka kad dobiju relevantne informacije ili saznaju za relevantne informacije, među ostalim na osnovi potkrijepljenih sumnji koje su prijavile treće strane na temelju članka 31., u vezi s mogućim slučajem neusklađenosti s ovom Uredbom.

13. Provjere se provode bez prethodnog upozoravanja gospodarskog subjekta ili trgovca, osim ako je prethodno obavješćivanje gospodarskog subjekta ili trgovca potrebno kako bi se osigurala djelotvornost provjera.
14. Nadležna tijela vode evidenciju o provjerama, u kojima se posebno navode njihova priroda i rezultati, kao i o mjerama koje su poduzete u slučaju neusklađenosti. Evidencije svih provjera čuvaju se najmanje deset godina.
15. Evidencija o provjerama provedenima na temelju ove Uredbe i izvješća o njihovim rezultatima i ishodima predstavljaju informacije o okolišu za potrebe Direktive 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹ i na zahtjev se stavljaju na raspolaganje.

Članak 17.

Relevantni proizvodi koji zahtijevaju hitno djelovanje

1. Nadležna tijela utvrđuju situacije u kojima relevantni proizvodi predstavljaju tako visoki rizik od neusklađenosti s člankom 3. da zahtijevaju hitno djelovanje nadležnih tijela prije nego što budu stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu ili izvezeni. Nadležna tijela evidentiraju takve utvrđene situacije u informacijskom sustavu iz članka 33.

¹ Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o javnom pristupu informacijama o okolišu i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/313/EEZ (SL L 41, 14.2.2003., str. 26.).

2. Kad nadležna tijela utvrde situacije iz stavka 1. ovog članka, uključujući kad je gospodarski subjekt podnio izjavu o postupanju s dužnom pažnjom koja se odnosi na dotične relevantne proizvode, u informacijskom sustavu iz članka 33. utvrđuje se visoki rizik od neusklađenosti s člankom 3. i obavješćuju se nadležna tijela, koja:
- (a) poduzimaju hitne privremene mjere u skladu s člankom 23. kako bi se suspendiralo stavljanje tih relevantnih proizvoda na tržište ili njihovo stavljanje na raspolaganje na tržištu; ili
 - (b) nakon uspostave elektroničkog sučelja iz članka 28. stavka 1., u slučaju relevantnih proizvoda koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta od carinskih tijela na temelju članka 26. stavka 7. zahtijevaju da suspendiraju puštanje u slobodni promet ili izvoz tih relevantnih proizvoda.
3. Suspenzije iz stavka 2. ovog članka završavaju u roku od tri radna dana ili u roku od 72 sata u slučaju relevantnih proizvoda koji su kvarljivi, koji počinje teći od trenutka kad je u informacijskom sustavu iz članka 33. utvrđen visoki rizik od neusklađenosti. Ako nadležna tijela na temelju rezultata provjera provedenih u tom razdoblju zaključe da im je potrebno dodatno vrijeme kako bi utvrdila jesu li relevantni proizvodi usklađeni s člankom 3., ona produljuju razdoblje suspenzije za dodatna razdoblja od tri radna dana dodatnim privremenim mjerama koje se poduzimaju na temelju članka 23. ili, u slučaju relevantnih proizvoda koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta, obavješćivanjem carinskih tijela o potrebi zadržavanja suspenzije na temelju članka 26. stavka 7.

Članak 18.

Provjere gospodarskih subjekata i trgovaca koji nisu MSP-ovi

1. Provjere gospodarskih subjekata i trgovaca koji nisu MSP-ovi uključuju:
 - (a) pregled njihovih sustava dužne pažnje, uključujući postupke za procjenu rizika i smanjenje rizika, te pregled dokumentacije i evidencije kojima se dokazuje pravilno funkcioniranje sustava dužne pažnje;
 - (b) pregled dokumentacije i evidencije kojima se dokazuje da je određeni relevantni proizvod koji je gospodarski subjekt stavio ili namjerava staviti na tržište ili koji je izveo ili namjerava izvesti ili koji je trgovac koji nije MSP stavio ili namjerava staviti na raspolaganje na tržištu usklađen s ovom Uredbom, među ostalim, kad je to primjenjivo, mjerama za smanjenje rizika, kao i pregled relevantnih izjava o postupanju s dužnom pažnjom.
2. Provjere gospodarskih subjekata i trgovaca koji nisu MSP-ovi, a posebno ako su pregledima iz stavka 1. otvorena određena pitanja, prema potrebi također mogu uključivati:
 - (a) pregled relevantne robe ili relevantnih proizvoda na terenu u cilju utvrđivanja njihove sukladnosti s dokumentacijom koja se upotrebljava za postupanje s dužnom pažnjom;
 - (b) pregled korektivnih mjera poduzetih na temelju članka 24.;

- (c) sva tehnička i znanstvena sredstva prikladna za utvrđivanje vrste ili točnog mjesta proizvodnje relevantne robe ili relevantnih proizvoda, uključujući anatomsku analizu, kemijsku analizu ili analizu DNK-a;
- (d) sva tehnička i znanstvena sredstva prikladna za utvrđivanje jesu li relevantni proizvodi koji nisu povezani s deforestacijom, uključujući podatke o promatranju Zemlje kao što su podaci iz programa Copernicus i alata programa Copernicus ili drugih javno ili privatno dostupnih relevantnih izvora; i
- (e) nenajavljene provjere, uključujući revizije na terenu, među ostalim, prema potrebi, u trećim zemljama, pod uvjetom da se te treće zemlje s time slože, putem suradnje s upravnim tijelima tih trećih zemalja.

Članak 19.

Provjere trgovaca koji su MSP-ovi

1. Provjere trgovaca koji su MSP-ovi uključuju pregled dokumentacije i evidencije kojima se dokazuje usklađenost s člankom 5. stavcima 2., 3. i 4.
2. Provjere trgovaca koji su MSP-ovi također mogu uključivati, prema potrebi, a posebno ako su pregledima iz stavka 1. otvorena određena pitanja, nenajavljene provjere, uključujući revizije na terenu.

Članak 20.

Povrat troškova koji ostvaruju nadležna tijela

1. Države članice mogu ovlastiti svoja nadležna tijela da od gospodarskih subjekata ili trgovaca zatraže povrat ukupnih troškova svojih aktivnosti povezanih sa slučajevima neusklađenosti.
2. Troškovi iz stavka 1. mogu uključivati troškove provođenja ispitivanja, troškove pohranjivanja i troškove aktivnosti povezanih s relevantnim proizvodima za koje se utvrdi da su proizvodi koji nisu usklađeni i koji podliježu korektivnim mjerama prije puštanja u slobodni promet tih relevantnih proizvoda, njihova stavljanja na tržište ili njihova izvoza.

Članak 21.

Suradnja i razmjena informacija

1. Nadležna tijela surađuju međusobno, s carinskim tijelima iz svoje države članice, s nadležnim tijelima i carinskim tijelima iz drugih država članica, s Komisijom i, prema potrebi, s upravnim tijelima trećih zemalja kako bi se osigurala usklađenost s ovom Uredbom, među ostalim u pogledu provedbe revizija na terenu.
2. Nadležna tijela uspostavljaju administrativne dogovore s Komisijom o prijenosu informacija o istragama i provođenju istraga.

3. Nadležna tijela razmjenjuju informacije potrebne za izvršavanje ove Uredbe, među ostalim putem informacijskog sustava iz članka 33. To uključuje davanje pristupa nadležnim tijelima drugih država članica informacijama o gospodarskim subjektima i trgovcima, među ostalim izjavama o postupanju s dužnom pažnjom, te informacijama o prirodi provedenih provjera i njihovim rezultatima, i razmjeni tih informacija s nadležnim tijelima drugih država članica kako bi se olakšalo izvršavanje ove Uredbe.
4. Nadležna tijela odmah upozoravaju nadležna tijela drugih država članica i Komisiju kad otkriju bilo kakvu moguću neusklađenost s ovom Uredbom i ozbiljne nedostatke koji bi mogli utjecati na više od jedne države članice. Nadležna tijela posebno obavješćuju nadležna tijela drugih država članica kad na tržištu otkriju relevantni proizvod koji smatraju proizvodom koji nije usklađen kako bi se omogućilo povlačenje ili opoziv takvog proizvoda iz prodaje u svim državama članicama.
5. Države članice na zahtjev nadležnog tijela dostavljaju nadležnom tijelu informacije koje su potrebne kako bi se osigurala usklađenost s ovom Uredbom.

Članak 22.
Izvyješćivanje

1. Države članice do 30. travnja svake godine stavljaju na raspolaganje javnosti i Komisiji informacije o primjeni ove Uredbe tijekom prethodne kalendarske godine. Te informacije uključuju:
 - (a) planove provjera i kriterije rizika na kojima su ti planovi provjera bili utemeljeni;
 - (b) broj i rezultate provjera provedenih nad gospodarskim subjektima, trgovcima koji nisu MSP-ovi i drugim trgovcima u odnosu na ukupan broj gospodarskih subjekata, trgovaca koji nisu MSP-ovi i drugih trgovaca, uključujući vrste utvrđenih neusklađenosti;
 - (c) količinu relevantnih proizvoda provjerenih u odnosu na ukupnu količinu relevantnih proizvoda stavljenih na tržište ili izvezenih i zemlje proizvodnje; kad je riječ o relevantnim proizvodima koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta količina se mora izraziti u kilogramima neto mase i, ako je to primjenjivo, u dodatnoj mjernoj jedinici utvrđenoj u Prilogu I. Uredbi Vijeća (EEZ) br. 2658/87 uz navedenu oznaku Harmoniziranog sustava ili, u svim ostalim slučajevima, količina se mora izraziti u neto masi ili, ako je to primjenjivo, u neto obujmu ili broju jedinica; dodatna mjerna jedinica primjenjuje se ako je dosljedno definirana za sve moguće podbrojeve pod oznakom Harmoniziranog sustava navedene u izjavi o postupanju s dužnom pažnjom;

- (d) u slučajevima neusklađenosti, korektivne mjere poduzete u skladu s člankom 24. i sankcije izrečene u skladu s člankom 25.;
- (e) postotak provjera provedenih uz prethodna upozorenja na temelju članka 16. stavka 13. čiju primjenu nadležna tijela moraju opravdati u svojim izvješćima o provjerama.

2. Službe Komisije do 30. listopada svake godine objavljuju pregled primjene ove Uredbe na razini Unije na temelju podataka koje su dostavile države članice na temelju stavka 1.

Članak 23.

Privremene mjere

Države članice predviđaju mogućnost da njihova nadležna tijela poduzmu hitne privremene mjere, uključujući zapljenu relevantne robe ili relevantnih proizvoda ili suspenziju stavljanja relevantne robe ili relevantnih proizvoda na tržište ili njihova stavljanja na raspolaganje na tržištu ili njihova izvoza ako je otkrivena moguća neusklađenost s ovom Uredbom na temelju bilo kojeg od sljedećih elemenata:

- (a) ispitivanje dokaza ili drugih relevantnih informacija, uključujući informacije razmijenjene na temelju članka 21. ili potkrijepljene sumnje prijavljene na temelju članka 31.,
- (b) provjera iz članaka 18. i 19.,
- (c) utvrđivanja rizika u informacijskom sustavu iz članka 33.

Prema potrebi, države članice o takvim mjerama odmah obavješćuju Komisiju i nadležna tijela drugih država članica.

Članak 24.

Korektivne mjere u slučaju neusklađenosti

1. Ne dovodeći u pitanje članak 25., ako nadležna tijela utvrde da gospodarski subjekt ili trgovac nije usklađen s ovom Uredbom ili da je relevantni proizvod koji je stavljen na tržište ili koji je stavljen na raspolaganje na tržištu ili koji je izvezen proizvod koji nije usklađen, bez odgode zahtijevaju da gospodarski subjekt ili trgovac poduzme odgovarajuće i razmjerne korektivne mjere kako bi okončao neusklađenost unutar određenog i razumnog roka.
2. Za potrebe stavka 1. korektivne mjere koje gospodarski subjekt ili trgovac mora poduzeti uključuju najmanje jedno od sljedećeg, ovisno o slučaju:
 - (a) ispravljanje svih formalnih neusklađenosti, posebno sa zahtjevima iz poglavlja 2.;
 - (b) sprječavanje stavljanja relevantnog proizvoda na tržište ili njegova stavljanja na raspolaganje na tržištu ili njegova izvoza;
 - (c) hitno povlačenje ili hitan opoziv relevantnog proizvoda;

- (d) doniranje relevantnog proizvoda u dobrotvorne svrhe ili svrhe od javnog interesa ili, ako to nije moguće, njegovo zbrinjavanje u skladu s pravom Unije o gospodarenju otpadom.
3. Neovisno o korektivnim mjerama poduzetima na temelju stavka 2., gospodarski subjekt ili trgovac otklanja sve nedostatke u sustavu dužne pažnje u cilju sprječavanja rizika od daljnje neusklađenosti s ovom Uredbom.
4. Ako gospodarski subjekt ili trgovac ne poduzme korektivne mjere iz stavka 2. u roku koji je nadležno tijelo odredilo na temelju stavka 1. ili ako neusklađenost kako je navedena u stavku 1. i dalje postoji, nadležna tijela nakon isteka tog roka svim sredstvima koja su im na raspolaganju u skladu s pravom dotične države članice osiguravaju primjenu korektivnih mjera iz stavka 2. koje se zahtijevaju.

Članak 25.

Sankcije

1. Ne dovodeći u pitanje obveze država članica na temelju Direktive 2008/99/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹, države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja ove Uredbe koja su počinili gospodarski subjekti i trgovci i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. Države članice obavješćuju Komisiju o tim pravilima i mjerama te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.

¹ Direktiva 2008/99/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o zaštiti okoliša putem kaznenog prava (SL L 328, 6.12.2008., str. 28.).

2. Sankcije predviđene u stavku 1. moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Te sankcije uključuju sljedeće:
- (a) novčane kazne razmjerne šteti u okolišu i vrijednosti relevantne dotične robe ili relevantnih dotičnih proizvoda, pri čemu se visina takvih novčanih kazni izračunava tako da se odgovornima za štetu djelotvorno oduzme ekonomska korist stečena kršenjima i postupno se povećava u slučaju ponavljanja kršenja; ako je riječ o pravnoj osobi, najveći iznos takve novčane kazne na razini je najmanje 4 % ukupnog godišnjeg prometa gospodarskog subjekta ili trgovca na razini Unije u financijskoj godini koja prethodi odluci o izricanju novčane kazne, izračunanog u skladu s izračunom ukupnog prometa poduzeća iz članka 5. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) 139/2004¹, i prema potrebi se povećava kako bi bio viši od iznosa moguće stečene ekonomske koristi;

¹ Uredba Vijeća (EZ) 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) (SL L 24, 29.1.2004., str. 1.).

- (b) oduzimanje dotičnih relevantnih proizvoda gospodarskom subjektu i/ili trgovcu;
- (c) oduzimanje prihoda koje je gospodarski subjekt i/ili trgovac stekao transakcijom koja uključuje dotične relevantne proizvode;
- (d) privremeno isključenje iz postupaka javne nabave u razdoblju od najviše 12 mjeseci i iz pristupa javnom financiranju, uključujući natječajne postupke, bespovratna sredstva i koncesije;
- (e) privremenu zabranu stavljanja relevantne robe i relevantnih proizvoda na tržište ili njihova stavljanja na raspolaganje na tržištu ili njihova izvoza u slučaju teškog kršenja ili ponovljenih kršenja;
- (f) zabranu primjene pojednostavnjenog postupanja s dužnom pažnjom utvrđenog u članku 13. u slučaju teškog kršenja ili ponovljenih kršenja.

3. Države članice obavješćuju Komisiju o pravomoćnim presudama protiv pravnih osoba za kršenja ove Uredbe i o sankcijama koje su im izrečene u roku od 30 dana od datuma na koji su presude postale pravomoćne, uzimajući u obzir relevantna pravila o zaštiti podataka. Komisija na svojim internetskim stranicama objavljuje popis takvih presuda koji sadržava sljedeće elemente:

- (a) ime pravne osobe;
- (b) datum pravomoćne presude;

- (c) sažetak aktivnosti u odnosu na koje je utvrđeno da je pravna osoba prekršila ovu Uredbu; i
- (d) prirodu izrečene sankcije i njezin iznos ako se radi o financijskoj sankciji.

Poglavlje 4.

Postupci za relevantne proizvode koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta

Članak 26.

Kontrole

1. Relevantni proizvodi podvrgnuti carinskom postupku „puštanja u slobodni promet” ili „izvoza” podliježu kontrolama i mjerama utvrđenima u ovom poglavlju. Primjenom ovog poglavlja ne dovodi se u pitanje nijedna druga odredba ove Uredbe ni drugi pravni akti Unije kojima se uređuje puštanje robe u slobodni promet ili izvoz robe, posebno Uredba (EU) br. 952/2013 i njezini članci 46., 47., 134. i 267. Međutim, poglavlje VII. Uredbe (EU) 2019/1020 ne primjenjuje se na kontrole relevantnih proizvoda koji ulaze na tržište u mjeri u kojoj se to odnosi na primjenu i izvršavanje ove Uredbe.

2. Nadležna tijela odgovorna su za cjelokupno izvršavanje ove Uredbe u pogledu relevantnog proizvoda koji ulazi na tržište ili izlazi s tržišta. Posebice, u skladu s člankom 16. nadležna tijela odgovorna su za utvrđivanje provjera koje se moraju provesti na temelju pristupa utemeljenog na riziku i za utvrđivanje, s pomoću provjera iz članka 16., je li takav relevantni proizvod usklađen s člankom 3. Nadležna tijela izvršavaju te odgovornosti u skladu s relevantnim odredbama poglavlja 3.
3. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. ovog članka, carinska tijela provode kontrole carinskih deklaracija podnesenih u vezi s relevantnim proizvodima koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta u skladu s člancima 46. i 48. Uredbe (EU) br. 952/2013. Te se kontrole prvenstveno temelje na analizi rizika, kako je utvrđeno u članku 46. stavku 2. Uredbe (EU) br. 952/2013.

4. Referentni broj izjave o postupanju s dužnom pažnjom stavlja se na raspolaganje carinskim tijelima prije puštanja u slobodni promet ili izvoza relevantnog proizvoda koji ulazi na tržište ili izlazi s tržišta. U tu svrhu, osim ako se izjava o postupanju stavlja na raspolaganje putem elektroničkog sučelja iz članka 28. stavka 2., osoba koja podnosi carinsku deklaraciju za puštanje u slobodni promet ili izvoz relevantnog proizvoda carinskim tijelima stavlja na raspolaganje referentni broj izjave o postupanju s dužnom pažnjom koji je tom relevantnom proizvodu dodijelio informacijski sustav iz članka 33.
5. Kako bi se pri dopuštanju puštanja u slobodni promet ili izvoza relevantnog proizvoda uzela u obzir usklađenost s ovom Uredbom:
- (a) dok se ne uspostavi elektroničko sučelje iz članka 28. stavka 1., ne primjenjuju se stavci od 6. do 9. ovog članka, a carinska tijela razmjenjuju informacije i surađuju s nadležnim tijelima u skladu s člankom 27. te, prema potrebi, uzimaju tu razmjenu informacija i suradnju u obzir pri dopuštanju puštanja u slobodni promet ili izvoza relevantnih proizvoda;
 - (b) nakon uspostave elektroničkog sučelja iz članka 28. stavka 1. primjenjuju se stavci od 6. do 9. ovog članka, a obavijesti i zahtjevi na temelju stavaka od 6. do 9. ovog članka šalju se putem tog elektroničkog sučelja.

6. Pri provedbi kontrola carinskih deklaracija za puštanje u slobodni promet ili izvoz relevantnog proizvoda koji ulazi na tržište ili izlazi s tržišta carinska tijela putem elektroničkog sučelja iz članka 28. stavka 1. pregledavaju status koji su nadležna tijela dodijelila odgovarajućoj izjavi o postupanju s dužnom pažnjom u informacijskom sustavu iz članka 33.
7. Ako iz statusa iz stavka 6. ovog članka proizlazi da je za relevantni proizvod koji ulazi na tržište ili izlazi s tržišta utvrđeno, na temelju članka 17. stavka 2., da ga je potrebno provjeriti prije nego što ga se stavi na tržište ili stavi na raspolaganje na tržištu ili izveze, carinska tijela suspendiraju puštanje u slobodni promet ili izvoz tog relevantnog proizvoda.
8. Ako su ispunjeni svi ostali zahtjevi i formalnosti na temelju prava Unije ili nacionalnog prava koji se odnose na puštanje u slobodni promet ili izvoz, carinska tijela dopuštaju da se relevantni proizvod koji ulazi na tržište ili izlazi s tržišta pusti u slobodni promet ili izveze u bilo kojem od sljedećih slučajeva:
 - (a) iz statusa iz stavka 6. ovog članka ne proizlazi da je za relevantni proizvod utvrđeno, na temelju članka 17. stavka 2., da ga je potrebno provjeriti prije nego što ga se stavi na tržište ili stavi na raspolaganje na tržištu ili izveze;

- (b) puštanje u slobodni promet ili izvoz suspendirani su u skladu sa stavkom 7. ovog članka, a nadležna tijela nisu zatražila zadržavanje suspenzije u skladu s člankom 17. stavkom 3.;
 - (c) puštanje u slobodni promet ili izvoz suspendirani su u skladu sa stavkom 7., a nadležna tijela obavijestila su carinska tijela da se suspenzija puštanja u slobodni promet ili izvoza relevantnih proizvoda može ukinuti.
9. Ako nadležna tijela zaključe da je relevantni proizvod koji ulazi na tržište ili izlazi s tržišta proizvod koji nije usklađen, o tome obavješćuju carinska tijela, a carinska tijela ne dopuštaju puštanje u slobodni promet ili izvoz tog relevantnog proizvoda.
10. Puštanje u slobodni promet ili izvoz ne smatra se dokazom usklađenosti s pravom Unije i, posebno, s ovom Uredbom.

Članak 27.

Suradnja i razmjena informacija među tijelima

1. Kako bi se omogućio pristup utemeljen na riziku iz članka 16. stavka 5. za relevantne proizvode koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta te kako bi se osiguralo da su provjere djelotvorne i da se provode u skladu s ovom Uredbom, Komisija, nadležna tijela i carinska tijela blisko surađuju i razmjenjuju informacije.
2. Carinska tijela i nadležna tijela surađuju u skladu s člankom 47. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 952/2013 i razmjenjuju informacije potrebne za izvršavanje svojih funkcija na temelju ove Uredbe, među ostalim elektroničkim putem.
3. Carinska tijela mogu, u skladu s člankom 12. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 952/2013, nadležnom tijelu države članice u kojoj gospodarski subjekt, trgovac ili ovlašteni zastupnik ima poslovni nastan priopćiti povjerljive informacije koje su carinska tijela dobila tijekom obavljanja svojih dužnosti ili koje su carinskim tijelima pružene u povjerenju.
4. Ako su nadležna tijela primila informacije u skladu s ovim člankom, ta nadležna tijela mogu te informacije priopćiti nadležnim tijelima drugih država članica u skladu s člankom 21. stavkom 3.

5. Informacije povezane s rizikom razmjenjuju se kako slijedi:
- (a) između carinskih tijela u skladu s člankom 46. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 952/2013;
 - (b) između carinskih tijela i Komisije u skladu s člankom 47. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 952/2013;
 - (c) između carinskih tijela i nadležnih tijela, uključujući nadležna tijela drugih država članica, u skladu s člankom 47. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 952/2013.

Članak 28.

Elektroničko sučelje

1. Komisija razvija elektroničko sučelje koje se temelji na okruženju jedinstvenog sučelja Europske unije za carinu uspostavljenog Uredbom (EU) 2022/2399 Europskog parlamenta i Vijeća¹ kako bi se omogućio prijenos podataka, posebno obavijesti i zahtjeva iz članka 26. stavaka od 6. do 9. ove Uredbe između nacionalnih carinskih sustava i informacijskog sustava iz članka 33. ove Uredbe. To elektroničko sučelje uspostavlja se do ... [pet godina nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

¹ Uredba (EU) 2022/2399 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. studenoga 2022. o uspostavi okruženja jedinstvenog sučelja Europske unije za carinu i izmjeni Uredbe (EU) br. 952/2013 (SL L 317, 9.12.2022., str. 1.).

2. Komisija razvija elektroničko sučelje u skladu s člankom 12. Uredbe (EU) 2022/2399 kako bi se:
- (a) omogućilo gospodarskim subjektima i trgovcima da poštuju obvezu podnošenja izjave o postupanju s dužnom pažnjom za relevantnu robu ili relevantni proizvod na temelju članka 4. ove Uredbe, stavljanjem izjave o postupanju s dužnom pažnjom na raspolaganje putem nacionalnog okruženja jedinstvenog sučelja za carinu iz članka 8. Uredbe (EU) 2022/2399 te da od nadležnih tijela dobiju povratne informacije o tome; i
 - (b) omogućio prijenos te izjave o postupanju s dužnom pažnjom u informacijski sustav iz članka 33.

3. Komisija donosi provedbene akte kojima se utvrđuju pojedinosti provedbenih mehanizama za stavke 1. i 2. ovog članka, a posebno utvrđuju podaci, uključujući njihov format, koji se šalju u skladu sa stavcima 1. i 2. ovog članka. U provedbenim aktima također se pojašnjava način na koji se o svim promjenama statusa koji nadležna tijela dodjeljuju izjavama o postupanju s dužnom pažnjom u informacijskom sustavu iz članka 33. odmah i automatski obavješćuju relevantna carinska tijela putem elektroničkog sučelja iz stavka 1. ovog članka. U provedbenim aktima također se može utvrditi da se određeni posebni podaci koji su dostupni u izjavi o postupanju s dužnom pažnjom i koji su potrebni za aktivnosti carinskih tijela, uključujući nadzor i borbu protiv prijevara, prenose u carinske sustave Unije i nacionalne carinske sustave i registriraju u njima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 36. stavka 2.

Poglavlje 5.

Sustav ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima za pojedinu zemlju i suradnja s trećim zemljama

Članak 29.

Procjena zemalja

1. Ovom se Uredbom uspostavlja trirazinski sustav za procjenu zemalja ili njihovih dijelova. U tu svrhu države članice i treće zemlje ili njihove dijelove razvrstava se u jednu od sljedećih kategorija rizika:
 - (a) „visoki rizik”, što je kategorija rizika za zemlje ili njihove dijelove za koje se procjenom iz stavka 3. utvrdi da u njima ili u njihovim dijelovima postoji visoki rizik u smislu proizvodnje relevantne robe za koju relevantni proizvodi nisu usklađeni s člankom 3. točkom (a);
 - (b) „niski rizik”, što je kategorija rizika za zemlje ili njihove dijelove za koje se procjenom iz stavka 3. utvrdi da u njima ili u njihovim dijelovima postoji dostatno jamstvo da su slučajevi proizvodnje u takvim zemljama ili u njihovim dijelovima relevantne robe za koju relevantni proizvodi nisu usklađeni s člankom 3. točkom (a) iznimni;
 - (c) „standardni rizik”, što je kategorija rizika za zemlje ili njihove dijelove koji nisu obuhvaćeni ni kategorijom „visoki rizik” ni kategorijom „niski rizik”.

2. Svim se zemljama do ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe] dodjeljuje standardna razina rizika. Komisija razvrstava zemlje ili njihove dijelove koji predstavljaju niski rizik ili visoki rizik u skladu sa stavkom 1. Popis zemalja ili njihovih dijelova koji predstavljaju niski rizik ili visoki rizik objavljuje se provedbenim aktima koji se donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 36. stavka 2. najkasnije ... [18 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe]. Taj se popis preispituje i, prema potrebi, ažurira onoliko često koliko je to potrebno s obzirom na nove dokaze.
3. Razvrstavanje zemalja ili njihovih dijelova u kategorije niskog rizika i visokog rizika na temelju stavka 1. temelji se na objektivnoj i transparentnoj procjeni Komisije, pri kojoj se uzimaju obzir najnoviji znanstveni dokazi i međunarodno priznati izvori. To se razvrstavanje prvenstveno temelji na sljedećim kriterijima procjene:
 - (a) stopi deforestacije i degradacije šuma;
 - (b) stopi širenja poljoprivrednih zemljišta za relevantnu robu;
 - (c) trendovima proizvodnje relevantne robe i relevantnih proizvoda.

4. U procjeni iz stavka 3. mogu se uzeti u obzir i sljedeći elementi:
- (a) informacije koje su podnijeli dotična zemlja, dotična regionalna tijela, gospodarski subjekti, nevladine organizacije i treće strane, koje uključuju autohtone narode, lokalne zajednice i organizacije civilnog društva, u pogledu djelotvornog obuhvaćanja emisija i uklanjanja iz poljoprivrede, šumarstva i korištenja zemljišta u nacionalno utvrđenom doprinosu UNFCCC-u;
 - (b) sporazumi i drugi instrumenti između dotične zemlje i Unije i/ili njezinih država članica koji se odnose na deforestaciju i degradaciju šuma te kojima se olakšava usklađenost relevantne robe i relevantnih proizvoda s člankom 3. i njihova djelotvorna provedba;
 - (c) ima li dotična zemlja nacionalne ili podnacionalne zakone, među ostalim u skladu s člankom 5. Pariškog sporazuma, te poduzima li djelotvorne mjere izvršavanja za rješavanje problema deforestacije i degradacije šuma te za izbjegavanje i sankcioniranje aktivnosti koje dovode do deforestacije i degradacije šuma, a posebno primjenjuje li dovoljno stroge sankcije kako bi oduzela koristi koje proizlaze iz deforestacije ili degradacije šuma;
 - (d) stavlja li dotična zemlja na raspolaganje relevantne podatke na transparentan način; i, ako je to primjenjivo, postojanje, poštovanje ili djelotvorno izvršavanje zakonodavstva o zaštiti ljudskih prava, prava autohtonih naroda, lokalnih zajednica i drugih običajnih nositelja prava na posjed;

(e) sankcije na uvoz ili izvoz relevantne robe i relevantnih proizvoda koje je uvelo Vijeće sigurnosti UN-a ili Vijeće Europske unije.

5. Komisija pokreće poseban dijalog sa svim zemljama koje jesu ili bi mogle biti razvrstane u zemlje visokog rizika kako bi im pomogla smanjiti razinu rizika.
6. Ne dovodeći u pitanje stavak 5., Komisija formalno obavješćuje dotičnu zemlju o svojoj namjeri da tu zemlju ili njezin dio razvrsta u drugačiju kategoriju rizika i poziva je da dostavi sve informacije koje se smatraju korisnima u tom pogledu. Komisija također obavješćuje nadležna tijela o takvoj namjeri.

Komisija u obavijest uključuje sljedeće informacije:

- (a) razlog ili razloge za namjeru promjene kategorije rizika zemlje ili njezinih dijelova;
- (b) poziv da se Komisiji uputi pisani odgovor u vezi s namjerom promjene kategorije rizika zemlje ili njezinih dijelova;
- (c) posljedice njezine kategorizacije kao zemlje visokog rizika ili zemlje niskog rizika.

7. Komisija daje dotičnoj zemlji dovoljno vremena da odgovori na obavijest. Ako se obavijest odnosi na namjeru Komisije da zemlju ili njezin dio razvrsta u kategoriju višeg rizika, dotična zemlja u svojem odgovoru može Komisiji dostaviti informacije o mjerama koje je poduzela kako bi ispravila situaciju.
8. Komisija bez odgode obavještuje dotičnu treću zemlju i nadležna tijela o uvrštavanju zemlje ili njezinih dijelova na popis iz stavka 2. ili uklanjanju zemlje ili njezinih dijelova s tog popisa.

Članak 30.

Suradnja s trećim zemljama

1. U okviru svojih područja nadležnosti Komisija, u ime Unije, i zainteresirane države članice sudjeluju u koordiniranom pristupu sa zemljama proizvođačima na koje se odnosi ova Uredba i dijelovima tih zemalja, posebno s onima koje su u skladu s člankom 29. razvrstane u zemlje visokog rizika, u okviru postojećih i budućih partnerstava i drugih relevantnih mehanizama suradnje radi zajedničkog rješavanja temeljnih uzroka deforestacije i degradacije šuma. Komisija izrađuje sveobuhvatan strateški okvir Unije za taj angažman i razmatra mobilizaciju relevantnih instrumenata Unije. Takva partnerstva i mehanizmi suradnje usredotočuju se na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu šuma, deforestaciju, degradaciju šuma i prijelaz na održivu proizvodnju, potrošnju i preradu robe te metode trgovine. Partnerstva i mehanizmi suradnje mogu uključivati strukturirane dijaloge, administrativne dogovore i postojeće sporazume ili njihove odredbe, kao i zajedničke planove kojima se omogućuje prijelaz na poljoprivrednu proizvodnju kojom se olakšava usklađenost s ovom Uredbom, pri čemu se posebna pozornost posvećuje potrebama autohtonih naroda, lokalnih zajednica i maloposjednika te se osigurava sudjelovanje svih zainteresiranih dionika.

2. Partnerstva i suradnja omogućuju potpuno sudjelovanje svih dionika, uključujući civilno društvo, autohtone narode, lokalne zajednice, žene, privatni sektor, uključujući mikropoduzeća i druge MSP-ove te maloposjednike. Partnerstvima i suradnjom također se podupire ili pokreće uključiv i participativan dijalog usmjeren na nacionalne procese pravne reforme i reforme upravljanja kako bi se poboljšalo upravljanje šumama i otklonili domaći čimbenici koji doprinose deforestaciji.
3. Partnerstvima i suradnjom promiče se razvoj integriranih procesa planiranja upotrebe zemljišta, relevantnog zakonodavstva zemalja proizvođača, procesa koji uključuju više dionika, fiskalnih ili gospodarskih poticaja i drugih relevantnih alata za poboljšanje očuvanja šuma i bioraznolikosti, održivog upravljanja šumama i njihova obnavljanja, za rješavanje problema prenamjene šuma i osjetljivih ekosustava za druge namjene, za optimizaciju poboljšanja krajobraza, zaštite posjeda, poljoprivredne produktivnost i konkurentnosti, i transparentnosti opskrbnih lanaca, te za jačanje prava zajednica ovisnih o šumama, uključujući maloposjednike, lokalne zajednice i autohtone narode, čija su prava utvrđena u Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda, te za osiguravanje pristupa javnosti dokumentima o gospodarenju šumama i drugim relevantnim informacijama.

4. U okviru svojih područja nadležnosti Komisija, u ime Unije, ili države članice ili oboje sudjeluju u međunarodnim bilateralnim i multilateralnim raspravama o politikama i mjerama za zaustavljanje deforestacije i degradacije šuma, među ostalim u multilateralnim forumima kao što su CBD, FAO, Konvencija UN-a o suzbijanju dezertifikacije, Skupština UN-a za okoliš, Forum UN-a o šumama, UNFCCC, SZO, G-7 i G-20. Takvo sudjelovanje uključuje promicanje prijelaza na održivu poljoprivrednu proizvodnju i održivo gospodarenje šumama te razvoj transparentnih i održivih lanaca opskrbe, kao i nastavak nastojanja povezanih s utvrđivanjem i dogovaranjem čvrstih standarda i definicija kojima se osigurava visoka razina zaštite šuma i drugih prirodnih ekosustava te povezanih ljudskih prava.
5. U okviru svojih područja nadležnosti Komisija, u ime Unije, i zainteresirane države članice sudjeluju u dijalogu i suradnji s drugim zemljama koje su veliki potrošači radi promicanja donošenja ambicioznih zahtjeva za smanjenje, na najmanju moguću mjeru, doprinosa tih zemalja deforestaciji i degradaciji šuma te radi promicanja jednakih uvjeta na globalnoj razini.

Poglavlje 6.

Potkrijepljene sumnje

Članak 31.

Potkrijepljene sumnje fizičkih ili pravnih osoba

1. Fizičke ili pravne osobe mogu nadležnim tijelima prijaviti potkrijepljene sumnje ako smatraju da jedan ili više gospodarskih subjekata ili trgovaca nisu usklađeni s ovom Uredbom.
2. Nadležna tijela bez nepotrebne odgode pozorno i nepristrano procjenjuju potkrijepljene sumnje, među ostalim u pogledu toga jesu li iznesene tvrdnje osnovane, i poduzimaju potrebne korake, uključujući provođenje provjera i saslušanja gospodarskih subjekata i trgovaca, u cilju otkrivanja mogućih neusklađenosti s ovom Uredbom i, prema potrebi, poduzimanje privremenih mjera na temelju članka 23. kako bi se spriječilo stavljanje na tržište ili stavljanje na raspolaganje na tržištu i izvoz relevantnih proizvoda obuhvaćenih istragom.
3. U roku od 30 dana od primitka potkrijepljene sumnje, osim ako je drukčije navedeno u nacionalnom pravu, nadležno tijelo obavješćuje osobe iz stavka 1. koje su prijavile potkrijepljene sumnje o daljnjem postupanju u vezi s time te toj prijavi prilaže obrazloženje.

4. Ne dovodeći u pitanje obveze na temelju Direktive (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća¹, države članice predviđaju mjere za zaštitu identiteta fizičkih ili pravnih osoba koje prijave potkrijepljene sumnje ili koje provode istrage u cilju provjere usklađenosti gospodarskih subjekata ili trgovaca s ovom Uredbom.

Članak 32.

Pristup pravosuđu

1. Sve fizičke ili pravne osobe koje u skladu s postojećim nacionalnim sustavima pravnih sredstava imaju dovoljan interes, među ostalim ako takve osobe ispunjavaju eventualne kriterije utvrđene u nacionalnom pravu, uključujući osobe koje su prijavile potkrijepljene sumnje u skladu s člankom 31., imaju pristup upravnim ili sudskim postupcima za preispitivanje zakonitosti odluka, akata ili nepostupanja nadležnih tijela na temelju ove Uredbe.
2. Ovom Uredbom ne dovode se u pitanje odredbe nacionalnog prava kojima se uređuje pristup pravosuđu ni odredbe nacionalnog prava kojima se zahtijeva da se prije pokretanja sudskog postupka moraju iscrpiti upravni postupci.

¹ Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (SL L 305, 26.11.2019., str. 17.).

Poglavlje 7.

Informacijski sustav

Članak 33.

Informacijski sustav

1. Komisija do ... [datum utvrđen u članku 38. stavku 2.] Komisija uspostavlja informacijski sustav koji sadržava izjave o postupanju s dužnom pažnjom koje su stavljene na raspolaganje na temelju članka 4. stavka 2. i potom ga održava.
2. Ne dovodeći u pitanje ispunjavanje obveza iz poglavlja 2. i 3., informacijski sustav pruža barem sljedeće funkcionalnosti:
 - (a) registriranje gospodarskih subjekata i trgovaca te njihovih ovlaštenih zastupnika u Uniji; za gospodarske subjekte koji relevantne proizvode podvrgavaju carinskom postupku „puštanja u slobodni promet” ili „izvoza”, registracijski i identifikacijski broj gospodarskog subjekta (EORI) utvrđen na temelju članka 9. Uredbe (EU) br. 952/2013 uključuje se u njihov registracijski profil;
 - (b) registriranje izjava o postupanju s dužnom pažnjom, uključujući priopćavanje dotičnom gospodarskom subjektu ili trgovcu referentnog broja za svaku izjavu o postupanju s dužnom pažnjom koja je podnesena putem informacijskog sustava;

- (c) stavljanje na raspolaganje referentnog broja postojećih izjava o postupanju s dužnom pažnjom na temelju članka 4. stavaka 8. i 9.;
- (d) ako je moguće, konverziju podataka iz relevantnih sustava radi utvrđivanja geolokacije;
- (e) registriranje rezultata provjera izjava o postupanju s dužnom pažnjom;
- (f) međupovezanost s carinom putem okruženja jedinstvenog sučelja Europske unije za carinu, u skladu s člankom 28., među ostalim kako bi se dopustile obavijesti i zahtjevi iz članka 26. stavaka od 6. do 9.;
- (g) pružanje relevantnih informacija radi potpore profiliranju rizika za plan provjera iz članka 16. stavka 5., uključujući rezultate provjera, profiliranje rizika za gospodarske subjekte, trgovce te relevantnu robu i relevantne proizvode u svrhu utvrđivanja, na temelju tehnika elektroničke obrade podataka, gospodarskih subjekata i trgovaca koje se mora provjeriti kako je navedeno u članku 16. stavku 5. te relevantnih proizvoda koje nadležna tijela moraju provjeriti;
- (h) olakšavanje administrativne pomoći i suradnje među nadležnim tijelima te između nadležnih tijela i Komisije u pogledu razmjene informacija i podataka;

- (i) potpora komunikaciji između nadležnih tijela te gospodarskih subjekata i trgovaca za potrebe provedbe ove Uredbe, među ostalim, prema potrebi, upotrebom digitalnih alata za upravljanje opskrbom.
- 3. Komisija provedbenim aktima utvrđuje pravila za funkcioniranje informacijskog sustava iz ovog članka, uključujući pravila za zaštitu osobnih podataka i razmjenu podataka s drugim informacijskim sustavima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 36. stavka 2.
- 4. Komisija omogućuje pristup tom informacijskom sustavu carinskim tijelima, nadležnim tijelima, gospodarskim subjektima i trgovcima te, ako je to primjenjivo, njihovim ovlaštenim zastupnicima, u skladu s njihovim obvezama na temelju ove Uredbe.
- 5. U skladu s Unijinom politikom otvorenih podataka Komisija široj javnosti omogućuje pristup potpuno anonimiziranim skupovima podataka informacijskog sustava u otvorenom formatu koji može biti strojno čitljiv i kojim se osiguravaju interoperabilnost, ponovna upotreba i dostupnost.

Poglavlje 8.

Preispitivanje

Članak 34.

Preispitivanje

1. Komisija najkasnije do ... [godinu dana nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] predstavlja procjenu učinka popraćenu, prema potrebi, zakonodavnim prijedlogom za proširenje područja primjene ove Uredbe na druga pošumljena zemljišta. Procjena uključuje, među ostalim, krajnji rok iz članka 2. kako bi se doprinos Unije prenamjeni i degradaciji prirodnih ekosustava sveo na najmanju moguću mjeru. Preispitivanje uključuje procjenu učinka relevantne robe na deforestaciju i degradaciju šuma.

2. Komisija najkasnije do ... [dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] predstavlja procjenu rizika popraćenu, prema potrebi, zakonodavnim prijedlogom o proširenju područja primjene ove Uredbe na druge prirodne ekosustave, uključujući druga zemljišta s velikim zalihama ugljika i zemljišta s velikom važnosti za očuvanje bioraznolikosti, kao što su travnjaci, tresetišta i močvare. Procjena obuhvaća moguće proširenje ekosustava, među ostalim na temelju krajnjeg roka iz članka 2. kako bi se doprinos Unije prenamjeni i degradaciji prirodnih ekosustava sveo na najmanju moguću mjeru. U okviru preispitivanja također će se razmotriti nužnost i izvedivost proširenja područja primjene ove Uredbe na daljnju robu, uključujući kukuruz. Preispitivanje uključuje procjenu učinka relevantne robe na deforestaciju i degradaciju šuma, kako je navedeno u znanstvenim dokazima, te se njime uzimaju u obzir promjene u potrošnji.
3. Procjena učinka iz stavka 2. također uključuje procjenu primjerenosti izmjene ili proširenja popisa relevantnih proizvoda navedenog u Prilogu I. kako bi se osiguralo da su na taj popis uvršteni najrelevantniji proizvodi koji sadržavaju relevantnu robu, koji su hranjeni relevantnom robom ili koji su proizvedeni uz upotrebu relevantne robe. U toj se procjeni posebna pozornost posvećuje mogućem uključivanju biogoriva (oznaka HS 382600) u Prilog I.

4. U procjeni učinka iz stavka 2. također se procjenjuje uloga financijskih institucija u sprečavanju financijskih tokova koji izravno ili neizravno doprinose deforestaciji i degradaciji šuma te se procjenjuje potreba da se u pravnim aktima Unije u tom pogledu predvide posebne obveze za financijske institucije, uzimajući u obzir relevantno postojeće horizontalno i sektorsko zakonodavstvo.
5. Komisija može donijeti delegirane akte u skladu s člankom 35. radi izmjene Priloga I. u vezi s relevantnim oznakama KN relevantnih proizvoda koji sadržavaju relevantne robe ili su hranjeni relevantnim robama ili su proizvedeni uz upotrebu relevantne robe.
6. Komisija do ... [pet godina nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] provodi opće preispitivanje ove Uredbe te Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće kojem prema potrebi prilaže zakonodavni prijedlog. Prvo izvješće posebno uključuje, na temelju posebnih studija, evaluaciju:
 - (a) potrebe za dodatnim instrumentima za olakšavanje trgovine i njihove izvedivosti, a posebno za najmanje razvijene zemlje na koje u velikoj mjeri utječe ova Uredba te za zemlje ili dijelove zemalja razvrstane u kategoriju srednjeg rizika ili visokog rizika, kako bi se poduprlo ostvarenje ciljeva ove Uredbe;

- (b) učinka ove Uredbe na poljoprivrednike, osobito na maloposjednike, autohtone narode i lokalne zajednice, te moguću potrebu za dodatnom potporom za prijelaz na održive lance opskrbe i za maloposjednike kako bi mogli ispuniti zahtjeve iz ove Uredbe;
- (c) daljnjeg proširenja definicije pojma „degradacija šuma” na temelju detaljne analize i uzimajući u obzir napredak postignut u međunarodnim raspravama o tom pitanju;
- (d) praga za obveznu upotrebu poligona iz članka 2. točke 40., uzimajući u obzir njegov učinak na rješavanje problema deforestacije i degradacije šuma;
- (e) promjena u trgovinskim tokovima relevantne robe i relevantnih proizvoda koji su obuhvaćeni područjem primjene ove Uredbe kad bi te promjene mogle ukazivati na praksu izbjegavanja mjera;
- (f) procjenu jesu li provedene provjere bile djelotvorne kako bi se osiguralo da su relevantna roba i relevantni proizvodi koji su stavljeni na raspolaganje na tržištu ili koji su izvezeni usklađeni s člankom 3.

Poglavlje 9.

Završne odredbe

Članak 35.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 34. stavka 5. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina počevši od ... [pet godina nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe]. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije šest mjeseci prije isteka razdoblja od pet godina. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 34. stavka 5. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u Službenom listu Europske unije ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 34. stavka 5. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 36.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

¹ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011, uzimajući u obzir odredbe njezina članka 11.

Članak 37.

Stavljanje izvan snage

1. Uredba (EU) br. 995/2010 stavlja se izvan snage s učinkom od ... [datuma početka primjene ove Uredbe utvrđen u članku 38. stavku 2.]
2. Međutim, Uredba (EU) br. 995/2010 nastavlja se primjenjivati do ... [tri godine od datuma utvrđenog u članku 38. stavku 2.] na drvo i proizvode od drva kako su definirani u članku 2. točki (a) Uredbe (EU) br. 995/2010 koji su proizvedeni prije ... [datum utvrđen u članku 38. stavku 1.] i stavljeni na tržište od ... [datum utvrđen u članku 38. stavku 2.].
3. Odstupajući od članka 1. stavka 2. ove Uredbe, drvo i proizvodi od drva kako su definirani u članku 2. točki (a) Uredbe (EU) br. 995/2010 koji su proizvedeni prije ... [datum utvrđen u članku 38. stavku 1.] i stavljeni na tržište od ... [tri godine nakon datuma utvrđenog u članku 38. stavku 2.] moraju biti usklađeni s člankom 3. ove Uredbe.

Članak 38.

Stupanje na snagu i datum početka primjene

1. Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Europske unije.
2. Podložno stavku 3. ovog članka, članci od 3. do 13., članci od 16. do 24. i članci 26., 31. i 32. primjenjuju se od ... [18 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe].
3. Osim u pogledu proizvoda obuhvaćenih Prilogom Uredbi (EU) br. 995/2010, za gospodarske subjekte koji su do 31. prosinca 2020. bili osnovani kao mikropoduzeća ili mala poduzeća u skladu s člankom 3. stavkom 1. odnosno stavkom 2. Direktive 2013/34/EU članci na koje se upućuje u stavku 2. ovog članka primjenjuju se od ... [24 mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u ...

Za Europski parlament

Predsjednica

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica

PRILOG I.

Relevantna roba i relevantni proizvodi iz članka 1.

U tablici u nastavku roba je navedena kako je razvrstana u kombiniranu nomenklaturu iz Priloga I. Uredbi (EEZ) br. 2658/87 na koju se upućuje u članku 1. ove Uredbe.

Osim za nusproizvode proizvodnog procesa, ako je taj proces uključivao materijal koji nije bio otpad, kako je definiran u članku 3. točki 1. Direktive 2008/98/EZ, ova Uredba ne primjenjuje se na robu ako je u cijelosti proizvedena od materijala čiji je vijek trajanja završen i koji bi inače bio odbačen kao otpad, kako je definiran u članku 3. točki 1. te direktive.

Relevantna roba	Relevantni proizvodi
Goveda	0102 21, 0102 29 Žive životinje vrste goveda ex 0201 Meso od životinja vrste goveda, svježe ili rashlađeno ex 0202 Meso od životinja vrste goveda, smrznuto ex 0206 10 Jestivi klaonički proizvodi od životinja vrste goveda, svježi ili rashlađeni ex 0206 22 Jestiva jetra od životinja vrste goveda, smrznuta ex 0206 29 Jestivi klaonički proizvodi od životinja vrste goveda (isključujući jezik i jetru), smrznuti ex 1602 50 Ostali pripremljeni ili konzervirani proizvodi od mesa, mesnih klaoničkih proizvoda, krvi od životinja vrste goveda ex 4101 Sirove kože životinja vrste goveda (svježe ili soljene, sušene, lužene, piklane ili drukčije konzervirane, ali neštavljene niti pergamentno obrađene niti drukčije dalje obrađene), neovisno jesu li bez dlake ili cijepane ili ne ex 4104 Štavljene ili „crust” kože od životinja vrste goveda, bez dlake, neovisno jesu li cijepane ili ne, ali dalje neobrađene ex 4107 Kože dalje obrađene nakon šavljenja ili crust-obrađe, uključujući pergamentno dorađene kože, od životinja vrste goveda, bez dlake, neovisno jesu li cijepane ili ne, osim koža iz tarifnog broja 4114

Relevantna roba	Relevantni proizvodi
Kakao	1801 Kakao u zrnju, cijeli ili lomljeni, sirovi ili prženi 1802 Ljuske, kore, opne i ostali otpaci od kaka 1803 Kakao pasta, neovisno je li odmašćena ili ne 1804 Kakao maslac, mast i ulje od kaka 1805 Kakao prah, bez dodanog šećera ili drugih sladila 1806 Čokolada i ostali prehrambeni proizvodi s kakaom
Kava	0901 Kava, neovisno je li pržena ili nepržena, sa ili bez kofeina; kavine ljuske i opne; nadomjesci kave koji sadrže kavu u bilo kojem omjeru
Palma uljarica	1207 10 Palmini orasi i palmine jezgre 1511 Palmino ulje i njegove frakcije, neovisno jesu li rafinirani ili ne, ali kemijski nemodificirani 1513 21 Sirovo ulje palminih koštica (jezgri) ili babasu ulje te njihove frakcije, neovisno jesu li rafinirani ili ne, ali kemijski nemodificirani 1513 29 Ulje palminih koštica (jezgri) i babasu ulje te njihove frakcije, neovisno jesu li rafinirani ili ne, ali kemijski nemodificirani (isključujući sirovo ulje) 2306 60 Uljane pogače i ostali kruti ostaci od palminog oraha ili palmine jezgre, neovisno jesu li mljeveni ili u obliku peleta ili ne, dobiveni pri ekstrakciji masti ili ulja palminog oraha ili palmine jezgre 2905 45 Glicerol (glicerol), čistoće od 95% ili više (izračunano prema masi suhog proizvoda) 2915 70 Palmitska kiselina, stearinska kiselina, njihove soli i esteri 2915 90 Zasićene acikličke monokarboksilne kiseline, njihovi anhidridi, halogenidi, peroksidi i perkiseline; njihovi halogenirani, sulfo-, nitro- ili nitrozo-derivati (osim mravlje kiseline i octene kiseline, mono-, di ili trikloroctene kiseline, propionske kiseline, butanske i pentanske kiseline, palmitinske i stearinske kiseline, njihovih soli i estera te anhidrida octene kiseline) 3823 11 Stearinska kiselina, industrijska 3823 12 Oleinska kiselina, industrijska 3823 19 Masne kiseline, industrijske, monokarboksilne; kisela ulja od rafinacije (osim stearinske kiseline, oleinske kiseline i masne kiseline tal ulja) 3823 70 Industrijski masni alkoholi

Relevantna roba	Relevantni proizvodi
Kaučuk	4001 Prirodni kaučuk, balata, gutaperka (gutta-percha), gvajala (guayule), čikl (chicle) i slične prirodne gume; u primarnim oblicima ili u pločama, listovima ili vrpčama ex 4005 Mješavine kaučuka, nevulkanizirane, u primarnim oblicima ili u pločama, listovima ili vrpčama ex 4006 Ostali oblici (na primjer, šipke, cijevi i profili) te gotovi proizvodi (na primjer, diskovi i prstenovi), od nevulkaniziranog kaučuka ex 4007 Niti i kord od vulkaniziranog kaučuka (gume) ex 4008 Ploče, listovi, vrpce, šipke i profilni oblici, od vulkaniziranog kaučuka (gume), osim od tvrde gume ex 4010 Transportne trake i pogonsko remenje, od vulkaniziranog kaučuka (gume) ex 4011 Nove pneumatske gume ex 4012 Protektirane ili rabljene pneumatske gume; pune gume ili gume sa zračnim komorama, protektori (gazni sloj) i štitnici, od gume ex 4013 Unutarnje gume (zračnice) ex 4015 Odjeća i pribor za odjeću (uključujući rukavice s prstima, rukavice s jednim prstom i rukavice bez prstiju), za sve namjene, od vulkaniziranog kaučuka (gume), osim od tvrde gume ex 4016 Drugi proizvodi od vulkaniziranog kaučuka (gume), osim od tvrde gume, nespomenuti niti uključeni na drugom mjestu u poglavlju 40. ex 4017 Tvrda guma (na primjer, ebonit) u svim oblicima, uključujući otpatke i lomljevinu; proizvodi od tvrde gume

Relevantna roba	Relevantni proizvodi
Soja	1201 Soja, neovisno je li lomljena ili ne 1208 10 Brašno i krupica od soje 1507 Sojino ulje i njegove frakcije, neovisno jesu li rafinirani ili ne, ali kemijski nemodificirani 2304 Uljane pogače i ostali kruti ostaci, neovisno jesu li mljeveni ili u obliku peleta ili ne, dobiveni pri ekstrakciji sojinog ulja
Drvo	4401 Ogrjevno drvo u obliku oblica, cjepanica, pruća, snopova ili sličnih oblika; drvo u obliku iverja ili sličnih čestica; drvena piljevina te otpaci i ostaci od drva, neovisno jesu li aglomerirani u oblice, brikete, pelete ili slične oblike ili ne 4402 Drveni ugljen (uključujući drveni ugljen od ljusaka), neovisno je li aglomeriran ili ne 4403 Neobrađeno drvo, neovisno ima li skinutu koru ili bjeliku ili je grubo učtvoreno ili ne 4404 Drvo za obruče; cijepani kolci; drveni kolci i stupovi, zašiljeni, ali uzdužno nepiljeni; drvene motke, grubo uobličene, ali netokarene, nesavijene niti drukčije obrađene, prikladne za proizvodnju štapova, kišobrana, drški alata ili slično; cijepane vrpce i slično 4405 Drvna vuna; drvno brašno 4406 Drveni željeznički ili tramvajski pragovi 4407 Drvo obrađeno po dužini piljenjem ili glodanjem, rezano ili ljušteno, neovisno je li blanžano, brušeno ili spojeno na krajevima ili ne, debljine veće od 6 mm

Relevantna roba	Relevantni proizvodi
	4408 Listovi za furniranje (uključujući one dobivene rezanjem laminiranog drva nožem), za šperploče ili za slična laminirana drva i ostalo drvo, piljeno po dužini, rezano nožem ili ljušteno, neovisno je li blanžano, brušeno, spojeno ili spojeno na krajevima ili ne, debljine ne veće od 6 mm 4409 Drvo (uključujući lamele i daščice za parket, nesastavljene) kontinuirano oblikovano (s perom i utorom, rubno zarezano, oborenih bridova, v-spojeno, profilirano, zaobljeno ili slično) duž bilo kojeg ruba, kraja ili lica, neovisno je li blanžano, brušeno ili zupčasto spojeno ili ne 4410 Ploče iverice, ploče s usmjerenim vlaknima (OSB) i slične ploče (na primjer, wafer-ploče), od drva ili od drugih ligninskih materijala, neovisno jesu li aglomerirane smolama ili drugim organskim vezivnim tvarima ili ne 4411 Ploče vlaknatice od drva ili od drugih ligninskih materijala, neovisno jesu li aglomerirane smolama ili drugim organskim sredstvima ili ne 4412 Šperploče, furnirane ploče i slično laminirano drvo 4413 Zgusnuto (zbijeno) drvo u blokovima, pločama, trakama ili profiliranim oblicima 4414 Drveni okviri za slike, fotografije, zrcala i slične proizvode 4415 Sanduci, kutije, gajbe, bubnjevi i slična ambalaža, od drva; bubnjevi za kabele; palete, sandučaste palete (boks-palete) i druge podloge za utovar; drveni okviri za palete (Ne uključujući ambalažni materijal koji se isključivo koristi kao ambalažni materijal za podupiranje, zaštitu ili prenošenje drugog proizvoda koji se stavlja na tržište.) 4416 Bačve, kace, vjedra i drugi bačvarski proizvodi te njihovi dijelovi, od drva, uključujući bačvarske duge 4417 Alati, tijela alata, drške alata, tijela i drške za metle i četke, od drva; postolarski kalupi od drva

Relevantna roba	Relevantni proizvodi
	4418 Građevinska stolarija i proizvodi za građevinarstvo, od drva, uključujući celularne drvene ploče, sastavljene podne ploče, piljena šindra i cijepana šindra 4419 Stolni proizvodi i kuhinjski proizvodi, od drva 4420 Marketerija i intarzija, od drva; kovčežići i kutije za draguljarske predmete ili za pribor za jelo i slični proizvodi, od drva. statue i ostali ukrasni predmeti, od drva; drveni proizvodi za unutarnje opremanje, osim onih iz poglavlja 94 4421 Ostali proizvodi od drva Pulpa i papir iz poglavlja 47. i 48. kombinirane nomenklature, osim proizvoda na bazi bambusa i oporabljenih proizvoda (otpad i otpaci) ex 49 Tiskane knjige, novine, slike i ostali proizvodi grafičke industrije, rukopisi, tipkani tekstovi i nacrti, od papira ex 9401 Sjedala (osim onih iz tarifnog broja 9402), neovisno može li ih se pretvoriti u ležajeve ili ne, i njihovi dijelovi, od drva 9403 30, 9403 40, 9403 50, 9403 60 i 9403 91 Drveno pokućstvo 9406 10 Montažne zgrade od drva

PRILOG II.

Izjava o postupanju s dužnom pažnjom

Informacije koje mora sadržavati izjava o postupanju s dužnom pažnjom u skladu s člankom 4. stavkom 2.:

1. Naziv, adresa i, u slučaju relevantne robe i relevantnih proizvoda koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta, registracijski i identifikacijski broj gospodarskog subjekta (EORI) u skladu s člankom 9. Uredbe (EU) br. 952/2013.
2. Oznaka Harmoniziranog sustava, slobodan tekstualni opis, uključujući trgovački naziv, kao i, prema potrebi, puni znanstveni naziv, i količina relevantnog proizvoda koji gospodarski subjekt namjerava staviti na tržište ili izvesti. Kad je riječ o relevantnim proizvodima koji ulaze na tržište ili izlaze s tržišta količina se mora izraziti u kilogramima neto mase i, ako je to primjenjivo, u dodatnoj mjernoj jedinici utvrđenoj u Prilogu I. Uredbi (EEZ) br. 2658/87 uz navedenu oznaku Harmoniziranog sustava ili, u svim ostalim slučajevima, količina se mora izraziti u neto masi uz navođenje procijenjenog postotnog udjela ili odstupanja ili, ako je to primjenjivo, u neto obujmu ili broju jedinica. Dodatna mjerna jedinica primjenjuje se ako je dosljedno definirana za sve moguće podbrojeve pod oznakom Harmoniziranog sustava navedene u izjavi o postupanju s dužnom pažnjom.

3. Zemlja proizvodnje i geolokacija svih zemljišnih čestica na kojima je proizvedena relevantna roba. Kad je riječ o relevantnim proizvodima koji sadržavaju goveda, ili su proizvedeni uz upotrebu goveda, i za takve relevantne proizvode koji su hranjeni relevantnim proizvodima, geolokacija se mora odnositi na sve objekte u kojima su se držala goveda. Ako relevantni proizvod sadržava robu proizvedenu na različitim zemljišnim česticama ili je proizveden uz upotrebu takve robe, mora se navesti geolokacija svih različitih zemljišnih čestica, u skladu s člankom 9. stavkom 1. točkom (d).
4. Kad je riječ o gospodarskim subjektima koji upućuju na postojeću izjavu o postupanju s dužnom pažnjom na temelju članka 4. stavaka 8. i 9., referentni broj takve izjave o postupanju s dužnom pažnjom.
5. Tekst: „Podnošenjem ove izjave o postupanju s dužnom pažnjom gospodarski subjekt potvrđuje da je postupao s dužnom pažnjom u skladu s Uredbom .../...⁺ i da nije utvrđen rizik da relevantni proizvodi nisu usklađeni s člankom 3. točkom (a) ili točkom (b) te uredbe ili da je utvrđen zanemariv rizik da relevantni proizvodi nisu usklađeni s člankom 3. točkom (a) ili (b) te uredbe.”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj ove Uredbe.

6. Potpis u sljedećem formatu:

„Potpisano za i u ime:

Datum:

Ime i funkcija: Potpis:”
